

Forfatter: Andersen, H. C.

Titel: Nye Eventyr og Historier. Tredie Række. Anden Samling. 1872

Citation: Andersen, H. C.: "Nye Eventyr og Historier. Tredie Række. Anden Samling. 1872", i Andersen, H. C.: *H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal*, C. A. Reitzel, 1990, s. 177. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-hcaeventyr05val-shoot-workid84802.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: H.C. Andersens Eventyr bd. V kritisk udg. efter de originale eventyrhæfter med varianter ved Erik Dal

Nye Eventyr og Historier. Tredie Række. Anden Samling. 1872.

178

NEH 10-72 (*Bibl. 1023*) udkom 23.11.1872 og indeholder: [I] Nye Eventyr og Historier af H. C. Andersen. Tredie Række. Anden Samling. [II] blank. [III] samme ordlyd og København. C. A. Reitzels Forlag. 1872. [IV] Blanco Lunos Bogtrykkeri ved F. S. Muhle. [V]-VII digtet Rolighed. [VIII] blank. 1-73 text. 74 blank. 75 Indhold. 76 blank.

179

»Rolighed«.

Det gamle Kjøbenhavn groer over Volden,
Det kneiser ungt ud mod de aabne Søer,
Hvor »Rosenvænget« naaer til Øresund,
Og Konstner-Navne lyse ud i Verden.

Her trives Roserne. Det vilde Viinløv
Udfolder Efteraarets Farvepragt,
Mens bag Kastanietræer og Hyld og Popler
Et Hjem sig løfter, minderigt fra Fortid.
Her Sangen lød: »Eleonora Ulfeldt«,
Her Tænkeren sad under Poppelpilen
Og lyttede til Aanden i Naturen.

Det Hjem er nu et lille »Rosenborg«,
Med Taarn og med Altaner ud mod Sundet,
Hvor Malmø og Landskrona sees i Solskin
Og Tycho Brahes Ø og Gyldenlund.
I Karavane Skibe gaae forbi,
Slig Svaneflok, saa stor, kun sees i Sundet.

Naar saa i Aftnen Himlens Stjerner blinke,
Og Fyret fra »Trekroner« lyser vidt om,
Hvert Fartøi ude tænder sin Lanterne,
Troer man at see et festbelyst Venedig,
En svømmende, illumineret By.
Dog skjønnest er her inden fire Vægge,
I Gjestfrihedens lykkelige Hjem.

Johannes Ewald sang udødeligt
Rungsteds Lyksalighed. O, havde han
I vor Tid levet og i dette Hjem,
I dette Hjertelag, hos disse Venner,
Han havde sjunget da en deilig Sang
Om »Rolighed« og Rosenvængets Roser.

Mit Hjem i Hjemmet, hvor bag Hyldens Hang

Mit Liv fik Solskin og min Harpe Klang,
Dig bringer jeg taknemlig, glad min Sang!

180

Hvad gamle Johanne fortalte.

Vinden suser i det gamle Piletræ!

Det er som hørte man en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den. Forstaaer Du den ikke, spørg da den gamle *Johanne* i Fattighuset, hun veed Besked, hun er barnefødt her i Sognet.

For Aaringer tilbage, da Kongeveien endnu laae her, var Træet allerede stort og mærkbart. Det stod, hvor det staaer endnu, ud for Skrædderens hvidtede Bindingsværks Huus tæt op til Kæret, som den Gang var saa stort, at Qvæget blev vandet her, og hvor i den varme Sommer de smaa Bønderdrenge løb nøgne om og pjaskede i Vandet. Tæt op under Træet var reist af hugne Steen en Milepæl; nu er den falden om, Brombærgrene groe hen over den.

Hiinsides den rige Gaardmandsgaard blev den nye Kongevei lagt, den gamle blev Markvei, Kæret en Pyt, overgroet med Andemad; dumpede en Frø ned, skiltes det Grønne ad og man saae det sorte Vand; rundt om groede og groe Muskedonnere, Bukkeblade og gule Iris.

Skrædderens Huus blev gammelt og skjevt, Taget en Mistbænk for Mos og Huusløg; Dueslaget faldt sammen, og Stæren byggede der; Svalerne hængte Rede ved Rede paa Husets Gavl og hen under Taget, ret som var her en Lykkens Bo.

Det var her engang; nu var her blevet eensomt og stille. Ene
* * * * * 181

og villiedvask levede derinde »sølle *Rasmus*«, som de kaldte ham; han var født her, han havde leget her, han havde sprunget over Mark og Gjerde, pjasket som Lille i det aabne Kær, klattret op i det gamle Træ.

Det løftede med Pragt og Deilighed sine store Grene, som det løfter dem endnu, men Stormen havde allerede vredet Stammen lidt og Tiden givet det en Revne, nu har Veir og Vind lagt Jord i Revnen, der voxer Græs og Grønt, ja et lille Rønnebærtræ har der plantet sig selv.

Naar i Vaar Svalerne kom, fløi de om Træ og om Tag, de klinede og bødede paa deres gamle Reder, sølle *Rasmus* lod sin Rede staae og falde, som den vilde; han hverken klinede eller støttede den: »hvad kan det hjælpe!« var hans Mundheld, og det var ogsaa hans Faders.

Han blev i sit Hjem, Svalerne fløi derfra, men de kom igjen, de troe Dyr. Stæren fløi, den kom igjen og fløitede sin Sang; engang forstod *Rasmus* at fløite omkap med den, nu hverken fløitede eller sang han.

Vinden susede i det gamle Piletræ, den suser endnu, det er som hørte man en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den; forstaaer Du den ikke, spørg da gamle *Johanne* i Fattighuset, hun veed Besked, hun er klog paa gammel Færd, hun er som en Krønikebog, med Opskrift og gamle Minder.

Da Huset var nyt og godt, flyttede Landsbyskrædderen *Ivar Ølse* herind med sin Kone *Maren*; stræbsomme, hæderlige Folk begge to. Gamle *Johanne* var den Gang et Barn, hun var Datter af Træskomanden, en af de Fattigste i Sognet. Mangt et godt Smørrebrød fik hun af *Maren*, der ikke havde Savn paa Føden; hun stod sig godt med Herskabsfruen, altid lœe hun og var glad, hun lod sig ikke forknytte, sin Mund brugte hun, men ogsaa sine Hænder; hun førte Synaalen ligesaa rapt som Munden, og passede dertil sit Huus og sine Børn; de vare nær ved Dusinet, hele elleve, den Tolvte udeblev.

»Fattigfolk har altid Reden fuld af Unger!« brummede Herremanden, »kunde man drukne dem som Kattekillinger, og kun beholde Een eller To af de stærkeste, saa var det mindre Ulykke!«

»Gud forbarme sig!« sagde Skrædderkonen. »Børn er dog en Guds Velsignelse; de ere Fornøjelsen i Huset. Hvert Barn er et Fadervor meer! Er det trangt og man har mange Munde at sørge for, saa spænder

man sig stærkere an, finder paa Raad

*
– 182

og Gjerning i al Skikkelighed, Vor Herre slipper ikke, naar vi ikke slippe!«

Herregaardsfruen gav hende Medhold, nikkede venligt og klappede *Maren* paa Kinden; det havde hun mange Gange gjort, ja kysset hende med, men da var Fruen et lille Barn, og *Maren* hendes Barnepige. De To holdt af hinanden, og det Sindelag slap ikke.

Hvert Aar, ved Juletid, kom fra Herregaarden Vinterforraad til Skrædderens Huus: en Tønde Meel, et Sviin, to Gæs, en Fjerding Smør, Ost og Æbler. Det hjalp der paa Spisekammeret. *Ivar Ølse* saae da ogsaa ret fornøiet ud, men kom dog snart igjen med sit gamle Mundheld: »Hvad kan det hjelpe!«

Reent og net var der i Huset, Gardiner i Vinduerne og Blomster med, baade Nellike og Balsamine. Navneklud hang i Skilderi-Ramme og tæt ved hang et »Bindebrev« paa Riim, det havde *Maren Ølse* selv digtet; hun vidste hvorledes Rimene føie sig. Hun var næsten lidt stolt af Familienavnet »Ølse«, det var det eneste Ord i det danske Sprog, der rimede paa Pølse. »Det er dog altid at have Noget forud for Andre!« sagde hun og loe. Altid bevarede hun sit gode Humeur, aldrig sagde hun som Manden: »Hvad kan det hjelpe!« Hendes Mundheld var: »Hold paa Dig selv og Vor Herre!« Det gjorde hun og det holdt det Hele sammen. Børnene trivedes, voxte ud over Reden, kom vidt om og artede sig vel. *Rasmus* var den Mindste; han var saa deiligt et Barn, at en af de store Skilderimalere inde i Staden laante ham til at male af, og det saa nøgen, som han var kommen til denne Verden. Det Billed hang nu paa Kongens Slot, der havde Herregaardsfruen seet det og kjendt lille *Rasmus*, uagtet han ikke havde Klæder paa.

Men nu kom den tunge Tid. Skrædderen fik Værk i begge Hænder, der satte sig store Knuder, ingen Doctor kunde hjelpe, ikke engang den kloge *Stine*, som »doctorerede«.

»Man maa ikke forknyttes!« sagde *Maren*. »Det hjælper aldrig at hænge med Hovedet! nu have vi ikke længer Faders to Hænder til Medhjelp, jeg maa da see at bruge mine des flinkere. Lille *Rasmus* kan ogsaa føre Naalen!«

Han sad allerede paa Bordet, fløitede og sang, han var en lystig Dreng.

Hele Dagen skulde han ikke sidde der, sagde Moderen, det var Synd mod det Barn; lege og springe skulde han ogsaa.

*
– 183

Træskomandens *Johanne* var hans bedste Legekammerat; hun var af endnu mere Fattigfolk, end *Rasmus*. Kjøn var hun ikke; barbenet gik hun; Klæderne hang i Laser, Ingen havde hun til at hjelpe paa dem, selv at gjøre det faldt hende ikke ind; hun var Barn, og glad som en Fugl i Vor Herres Solskin.

Ved den steenreiste Milepæl, under det store Piletræ, legede *Rasmus* og *Johanne*.

Han havde høie Tanker; han vilde engang blive en fiin Skrædder og boe inde i Staden, hvor der var Mestere, der havde ti Svende paa Bordet, det havde han hørt af sin Fader; der vilde han være Svend, og der vilde han blive Mester, og saa skulde *Johanne* komme og besøge ham; og forstod hun da at koge, skulde hun lave Maden til dem Allesammen og have sin egen Storstue.

Johanne turde ikke rigtig troe derpaa, men *Rasmus* troede at det nok vilde skee.

Saa sad de under det gamle Træ, og Vinden susede i Grene og Blade, det var som om Vinden sang og Træet fortalte.

I Efteraaret faldt hvert eneste Blad, Regnen dryppede fra de nøgne Grene.

»De grønnes igjen!« sagde Mo'er *Ølse*.

»Hvad kan det hjelpe!« sagde Manden. »Nyt Aar, ny Sorg for Udkommet!«

»Spisekammeret er fyldt!« sagde Konen. »Det kunne vi takke vor gode Frue for. Jeg er ved Helsen og har gode Kræfter. Det er syndigt af os at klage!«

Julen over blev Herskabet i deres Gaard paa Landet, men i Ugen efter Nytaar toge de ind til Staden, hvor de tilbragte Vinteren i Glæde og Fornøielse; de kom til Bal og Høitid hos Kongen selv.

Fruen havde faaet to kostelige Kjoler fra Frankrig; de vare af et saadant Tøi, et saadant Snit og en Syning, at *Maren Skrædders* aldrig havde seet slig Herlighed. Hun udbad sig ogsaa hos Herskabsfruen, at hun turde komme op paa Gaarden med sin Mand, at han ogsaa kunde see de Kjoler. Sligt blev nok aldrig seet af en Landsbyskrædder, sagde hun.

Han saae dem og havde ikke Ord at sige før han kom hjem, og hvad han sagde, var kun, hvad han altid kom med: »hvad kan det hjælpe!« og denne Gang blev hans Ord til Sandhed.

Herskabet kom til Byen; Baller og Lystighed begyndte derinde, men i al den Herlighed døde den gamle Herre og Fruen

*
– 184

kom slet ikke i de stadselige Klæder. Hun var saa sorrigfuld, og klædt fra Hals til Taa i sort, tæt Sørgeklædning; ikke saameget som en hvid Strimmel var at see; alle Tjenestefolkene vare i Sort, selv Stadskarreten blev overtrukken med sort, fiint Klæde.

Det var en iisnende Frostnat, Sneen lyste, Stjernerne blinkede; den tunge Rustvogn kom med Liget fra Staden til Herregaards-Kirken, hvor det skulde sættes i Slægtens Familie-Begravelse. Forvalteren og Sognefogeden holdt ridende med Fakler foran Kirkegaards-Laagen. Kirken var oplyst og Præsten stod i den aabne Kirkedør og tog mod Liget. Kisten blev baaren op i Choret, hele Menigheden fulgte. Præsten talte, en Psalme blev sunget; Fruen var med i Kirke, hun var kjørt derhen i den sortbetrukne Stadskarreet, den var sort indeni og sort udenpaa, en saadan var aldrig før seet der i Sognet.

Om al den Sorgens Stads blev der talt hele Vinteren, ja det var »Herremands-Begravelse.«

»Der saae man, hvad den Mand betød!« sagde Sognets Folk. »Han var høibaaren født og han blev høibaaren begravet!«

»Hvad kan det hjælpe!« sagde Skrædderen. »Nu har han hverken Liv eller Gods. Vi have dog den ene Deel!«

»Tal dog ikke saadanne Ord!« sagde *Maren*, »han har det evige Liv i Himmeriges Rige!«

»Hvem har sagt Dig det? *Maren!*« sagde Skrædderen. »Død Mand er god Gjødning! men den Mand her, var vist for fornem selv til at gjøre Gavn i Jorden, han skal ligge i Gravcapel!«

»Tal dog ikke saa ugudeligt!« sagde *Maren*. »Jeg siger Dig igjen: han har det evige Liv!«

»Hvem har sagt Dig det? *Maren!*« gjentog Skrædderen.

Og *Maren* kastede sit Forklæde over lille *Rasmus*; han maatte ikke høre den Tale.

Hun bar ham over i Tørvehuset og græd.

»Den Tale, Du hørte derovre, lille *Rasmus*, det var ikke din Faders, det var den Onde, der gik igjennem Stuen og tog din Faders Mæle! Læs dit Fadervor! Vi ville Begge læse det!« Hun foldede Barnets Hænder.

»Nu er jeg glad igjen!« sagde hun. »Hold fast paa Dig selv og Vor Herre!«

Sørgeaaret var tilende, Enkefruen gik klædt i halv Sorg, hun bar heel Glæde i Hjertet.

*
– 185

Der blev ymtet om, at hun havde faaet en Beiler, og allerede tænkte paa Bryllup. *Maren* vidste Noget derom, og Præsten vidste lidt meer.

Palme-Søndag, efter Prædiken, skulde der lyses til Ægteskab for Enkefruen og hendes Trolovede. Han var Pælehugger eller Billedhugger, Navnet paa hans Bestilling vidste man ikke ret, den Gang var *Thorvaldsen* og hans Konst endnu ikke ret i Folkemunde. Den nye Herregaards-Mand var ikke høiadelig, men dog en meget stadselig Mand; han var En, der var Noget, som Ingen forstod, sagde de, han huggede Billeder, var dygtig i sin Gjerning, ung og kjøn.

»Hvad kan det hjælpe!« sagde Skrædder *Ølse*.

Palme-Søndag blev Ægteskabet lyst fra Prædikestolen, derpaa fulgte Psalmesang og Altergang. Skrædderen, hans Kone og lille *Rasmus* vare i Kirken, Forældrene gik til Alters, *Rasmus* sad i Kirkestolen, han var ikke endnu confirmeret. Det havde i den sidste Tid skortet paa Klæder i Skrædderens Huus; de gamle, de havde, vare blevne vendte og vendte igjen, syede og lappede; nu vare de alle Tre i nye Klæder, men sort Tøi som til en Begravelse, de vare klædte i Overtrækket fra Sørgekarreten. Manden havde faaet Frakke og Buxer heraf, *Maren* en høihalset Kjole og *Rasmus* en heel Klædning til at voxte i til Confirmationen. Der var taget baade det udvendige og indvendige Tøi af Sørgekarreten. Ingen behøvede at vide, hvad det før havde været brugt til, men Folk fik det dog snart at vide, den kloge Kone *Stine* og et Par andre ligesaa kloge Koner, som ikke levede af deres Klogskab, sagde, at de Klæder vilde bringe Sot og Syge i Huset, »man tør ikke klæde sig i Liigkarreet uden for at kjøre til Graven.«

Træskomandens *Johanne* græd, da hun hørte den Tale; og da det nu traf sig, at fra den Dag skrantede Skrædderen meer og meer, saa vilde det nok vise sig, hvem det kom til at gaae ud over.

Og det viste sig.

Første Søndag efter Trinitatis døde Skrædder *Ølse*, nu var *Maren* ene om at holde paa det Hele; hun holdt paa det, paa sig selv og Vor Herre.

Aaret efter stod *Rasmus* til Confirmation; nu skulde han til Staden i Lære hos en Stor-Skrædder, rigtignok ikke med tolv Svende paa Bordet, men med een; lille *Rasmus* kunde regnes

*
– 186

for en halv, glad var han, fornøiet saae han ud, men *Johanne* græd, hun holdt mere af ham end hun selv vidste. Skrædderkonen blev i det gamle Huus og fortsatte Professionen.

Paa den Tid var det, at den nye Kongevei blev aabnet; den gamle, forbi Piletræet og Skrædderens, blev Markvei, Kæret voxte til, der lagde sig Andemad hen over den Pyt Vand, der var tilbage; Milepælen faldt om, den havde ikke Noget at staae for, men Træet holdt sig kraftigt og kjønt; Vinden susede i Grene og Blade.

Svalerne fløi bort, Stæren fløi bort, dog de kom igjen i Vaaren, og da de nu fjerde Gang vendte tilbage, kom ogsaa *Rasmus* til sit Hjem. Han havde bestaaet sit Svendestykke, var en kjøn, men spinkel Karl; nu vilde han snøre sin Randsel, see fremmede Lande; dertil stod hans Hu. Men hans Moder holdt paa ham; Hjemmet var dog bedst! alle de andre Børn vare spredte om, han var den Yngste, Huset skulde være hans. Arbeide kunde han fuldtop faae, naar han vilde tage om paa Egnen, være reisende Skrædder, sye fjorten Dage i den Gaard, og fjorten Dage i den. Det var ogsaa at reise. Og *Rasmus* fulgte sin Moders Raad.

Saa sov han igjen under Fødehusets Tag, sad igjen under det gamle Piletræ og hørte det suse.

Godt saae han ud, fløite kunde han som en Fugl, og synge nye og gamle Viser. Velseet var han paa de store Gaarde, især hos *Klaus Hansens*, den næstrigeste Bonde i Sognet.

Datteren *Else* var som den deiligste Blomst at see, og hun loe altid; der var jo Folk, som vare saa slemme at sige, at hun loe bare for at vise sine smukke Tænder. Lattermild var hun og altid i Humeur til at gjøre Narrestreger; Alt klædte hende.

Hun blev kjær i *Rasmus* og han blev kjær i hende, men Ingen af dem sagde det med rene Ord.

Saa gik han og blev tungsindig; han havde mere af sin Faders Sind end af sin Moders. Humeuret kom kun, naar *Else* kom, saa loe de begge To, skjemtede og gjorde Narrestreger, men uagtet der var god Leilighed, sagde han dog ikke et lønligt Ord om sin Elskov. »Hvad kan det hjelpe!« var hans Tanke, »Forældrene see efter Velstand for hende, og den har jeg ikke; klogest var det at tage bort herfra!« men han kunde ikke komme fra Gaarden, det var som om *Else* havde en Traad fast i ham, han var som en afrettet Fugl for hende, han sang og fløitede til hendes Behag og efter hendes Villie.

*
– 187

Johanne, Træskomandens Datter, var Tjenesteqvinde der paa Gaarden, ansat til ringe Gjærning; hun kjørte Melkevognen ud paa Marken, hvor hun med de andre Piger malkede Køerne, ja Gjødning maatte hun ogsaa kjøre, naar det gjordes behov. Hun kom ikke op i Storstuen og saae ikke meget til *Rasmus* eller *Else*, men det hørte hun, at de To vare saa godt som Kjærestefolk.

»Der kommer *Rasmus* ind til Velstand!« sagde hun. »Det kan jeg unde ham!« Og hendes Øine bleve ganske vaade, her var da ikke Noget at græde over!

Der var Marked i Staden; *Klaus Hansen* kjørte derind og *Rasmus* var med, han sad ved Siden af *Else*, baade ud og hjem. Han var betagen af Elskov, men derom sagde han ikke et Ord.

»Han maa dog sige Noget til mig om den Sag!« meente Pigebarnet, og deri havde hun Ret. »Vil han ikke tale, skal jeg nok skræmme ham op!«

Og snart taltes der i Gaarden om, at den rigeste Gaardmand i Sognet havde friet til *Else*, og det havde han, men Ingen vidste, hvilket Svar hun havde givet.

Tankerne snurrede om i Hovedet paa *Rasmus*.

En Aften satte *Else* en Guldring paa sin Finger, og spurgte saa *Rasmus*, hvad det betød.

»Forlovelse!« sagde han.

»Og med hvem troer Du?« spurgte hun.

»Med den rige Gaardmand!« sagde han.

»Der traf Du det!« sagde hun, nikkede og smuttede bort.

Men han smuttede ogsaa bort, kom hjem i sin Moders Huus som et forvildet Menneske, snørede sin Randsel. Ud i den vide Verden vilde han; det hjalp ikke Moderen græd.

Han skar sig en Stok af den gamle Piil, han fløitede, som var han i godt Humeur, han skulde ud at see Alverdens Herlighed.

»Det er for mig til stor Bedrøvelse!« sagde Moderen. »Men for Dig er det vel det Rigtigste og Bedste at komme afsted, saa maa jeg finde mig i det. Hold paa Dig selv og Vor Herre, saa faaer jeg Dig nok glad og fornøiet igjen!«

Han gik ad den nye Landevei, der saae han *Johanne* komme kjørende med et Læs Gjødning, hun havde ikke bemærket ham, og han vilde ikke sees af hende; bag Grøfte-Hækken satte han sig, der var han skjult - og *Johanne* kjørte forbi.

Ud i Verden gik han, Ingen vidste hvorhen, hans Moder tænkte, han kommer vel hjem igjen før Aar er omme; nu faaer

*
- 188

han Nyt at see, Nyt at tænke paa, kommer saa i de gamle Folder, de kunne ikke stryges ud med noget Persejern. Han har lidt formeget af sin Faders Sind, jeg saae hellere at han havde mit, stakkels Barn! men han kommer nok hjem, han kan ikke give Slip paa mig og Huset!«

Moderen vilde vente Aar og Dag; *Else* ventede kun en Maaned, saa gik hun hemmeligt hen til den kloge Kone *Stine Madsdatter*, som kunde »doctorere«, spaae i Kort og Kaffe og vidste mere end sit »Fadervor«. Hun vidste da ogsaa, hvor *Rasmus* var, det læste hun i Kaffegrumset. Han var i en fremmed Stad, men Navnet paa den kunde hun ikke læse. Der var i den Stad Soldater og yndelige Jomfruer. Hans Tanker laae til at tage Musketten eller en af Jomfruerne.

Det kunde *Else* ikke holde ud at høre. Hun vilde gjerne give sine Sparepenge for at kjøbe ham fri, men Ingen maatte vide, at det var hende.

Og gamle *Stine* lovede, at han skulde komme tilbage, hun kunde en Konst, en farlig Konst for ham, den gjaldt, men det var det yderste Middel. Hun vilde sætte Gryden paa at koge efter ham, og da maatte han afsted, hvor i al Verden han var, han maatte hjem, hvor Gryden kogte og Kjæresten ventede ham; der kunde gaae Maaneder hen før han kom, men komme maatte han, hvis der var Liv i ham.

Uden Ro eller Hvile Nat og Dag, maatte han afsted over Sø og Bjerge, om Veiret var mildt eller haardt, om hans Fod blev nok saa træt. Hjem skulde han, hjem maatte han.

Maanen var i første Qvarteer; det maatte den være til den Konst, sagde gamle *Stine*. Det var et stormende Veir, det knagede i det gamle Piletræ; *Stine* skar en Qvist af, bandt den i Knude, den skulde nok hjelpe til at trække *Rasmus* hjem til sin Moders Huus. Mos og Huusløg blev taget fra Taget, lagt i Gryden, der sattes paa Ilden. *Else* skulde rive et Blad ud af Psalmebogen, hun rev tilfældig det sidste Blad, det med Trykfeilene. »Det gjør lige godt!« sagde *Stine* og kastede det i Gryden.

Mange Slags skulde til den Grød, der maatte koge og stadigt koge indtil *Rasmus* kom hjem. Den sorte Hane i gamle *Stines* Stue maatte miste sin røde Kam, den kom i Gryden. *Elses* tykke Guldring kom med deri, og den fik hun aldrig igjen, sagde *Stine* hende forud. Hun var saa klog, *Stine*. Mange Ting, som vi ikke vide at nævne, kom i Gryden; den stod stadigt paa

*
- 189

Ilden, eller paa gloende Emmer eller hed Aske. Kun hun og *Else* vidste det.

Maanen stod i Ny, Maanen stod i Næ; hver Gang kom *Else* og spurgte: »Seer Du ham ikke komme?«

»Meget veed jeg!« sagde *Stine*, »og Meget seer jeg, men Veilængden for ham kan jeg ikke see. Nu er han over de første Bjerge! nu er han paa Søen i ondt Veir! Veien er lang gjennem store Skove, han har Vabler paa Fødderne, han har Feber i Kroppen, men afsted maa han.«

»Nei! nei!« sagde *Else*. »Jeg har ondt af ham!«

»Nu kan han ikke standses! for gjøre vi det, saa styrter han død om paa Landeveien!« -

Aar og Dag var gaaet. Maanen skinnede rund og stor, Vinden susede i det gamle Træ, der viste sig paa Himlen en Regnbue i Maaneskin.

»Det er Bekræftelsens Tegn!« sagde *Stine*. »Nu kommer *Rasmus*.«

Men han kom dog ikke.

»Ventetiden er lang!« sagde *Stine*.

»Nu er jeg træt af det!« sagde *Else*. Hun kom sjældnere til *Stine*, bragte hende ingen ny Gave.

Sindet blev lettere, og en skøn Morgen vidste de Alle i Sognet, at *Else* havde sagt Ja til den rigeste Gaardmand.

Hun tog over at see paa Gaard og Jorder, paa Qvæg og Indbo. Alt var i god Stand, der var ikke Noget at vente paa med Brylluppet.

Det blev holdt med stort Gilde i tre Dage. Der var Dands til Clarinet og Violiner. Ingen i Sognet var glemt ved Indbydelsen. Mo'er *Ølse* var der ogsaa; og da saa Stadsen var til Ende, Skafferne havde sagt Gjesterne Tak og Trompeterne blæste af, gik hun hjem med Levningerne fra Gildet.

Døren havde hun kun lukket med en Pind, den var tagen af, Døren stod aaben, og i Stuen sad *Rasmus*. Han var vendt hjem, kommen i denne Time. Herre Gud, hvor saae han ud, Skind og Been kun, bleg og guul var han.

»*Rasmus!*« sagde Moderen. »Er det Dig jeg seer! - hvor seer Du sølle ud! men glad er jeg i mit Hjerte, at jeg har Dig!«

Og hun gav ham af den gode Mad, hun bragte hjem fra Gildet, et Stykke af Stegen og af Bryllupstærten.

Han havde i den sidste Tid, sagde han, tænkt tidt paa sin Moder, sit Hjemsted og det gamle Piletræ. Det var underligt,
*
- 190

hvor tidt han i sine Drømme havde seet det Træ og den barbenede *Johanne*.

Else nævnede han slet ikke. Syg var han og til Sengs maatte han; men vi troe ikke paa at Gryden var Skyld heri, eller at den havde øvet nogen Magt over ham; kun gamle *Stine* og *Else* troede det, men de talte ikke derom.

Rasmus laae i Feber, smitsom var den; Ingen søgte derfor til Skrædderens Huus, uden *Johanne*, Træskomandens Datter. Hun græd ved at see, hvor elendig *Rasmus* var.

Doctoren skrev op til ham fra Apotheket; han vilde ikke tage Medicamenterne. »Hvad kan det hjælpe!« sagde han.

»Jo saa kommer Du Dig!« sagde Moderen. »Hold fast paa Dig selv og Vor Herre! kunde jeg dog igjen see Dig faae Kjød paa Kroppen, høre Dig fløite og synge, saa vilde jeg gjerne lade mit Liv!«

Og *Rasmus* løstes af Sygdommen, men hans Moder fik den, Vor Herre kaldte hende og ikke ham.

Eensomt var der i Huset, fattigere blev der herinde. »Han er opslidt!« sagde de i Sognet. »Sølle *Rasmus*.«

Et vildt Liv havde han ført paa sine Reiser, det, og ikke den sorte Gryde, som kogte, havde suget af hans Marv og givet ham Uro i Kroppen. Haaret blev tyndt og graat; rigtig bestille Noget gad han ikke. »Hvad kan det hjælpe!« sagde han. Hellere søgte han Kroen end Kirken.

En Efteraarsaften kom han, i Regn og Blæst, besværligt den sølede Vei fra Kroen til sit Huus; hans Moder var for længe siden borte, lagt i sin Grav. Svalerne og Stæren vare ogsaa borte, de troe Dyr; *Johanne*, Træskomandens Datter, var ikke borte; hun indhentede ham paa Veien, hun fulgte ham et Stykke.

»Tag Dig sammen, *Rasmus!*«

»Hvad kan det hjælpe!« sagde han.

»Det er et ilde Mundheld, Du har!« sagde hun. »Husk paa din Moders Ord: hold paa Dig selv og Vor Herre! det gjør Du ikke, *Rasmus!* det maa man og det skal man. Siig aldrig: hvad kan det hjælpe, saa rykker Du Roden op for al din Gjerning!«

Hun fulgte ham til hans Huusdør, der gik hun fra ham. Han blev ikke inde, han styrede hen under det gamle Piletræ, satte sig paa en Steen af den styrtede Milepæl.

Vinden susede i Træets Grene, det var som en Sang, det var som en Tale. *Rasmus* svarede paa den, han talte høit, men Ingen hørte det, uden Træet og den susende Vind.

191

»Der kommer saadan en Kulde over mig! Det er nok Tid at gaae til Sengs. Sove! sove!«

Og han gik, men ikke mod Huset, henimod Kæret, der vaklede og faldt han. Regnen strømmede ned, Vinden var saa iisnende kold, han fornam det ikke; men da Solen stod op og Kragerne fløi hen over Kærets Siv, vaagnede han, halvød i Kroppen. Havde han lagt sit Hoved, hvor hans Fødder laae, da havde han aldrig reist sig, det grønne Andemad var blevet hans Liiglagen.

Op ad Dagen kom *Johanne* til Skrædderens Huus. Hun var hans Hjelp; hun fik ham paa Sygehuset.

»Vi have kjendt hinanden fra Smaa;« sagde hun, »din Moder har givet mig baade Øl og Mad, det kan jeg aldrig gjengjelde hende! Dit Helbred vil Du faae igjen, Du vil blive Menneske til at leve!«

Og Vor Herre vilde det, at han skulde leve. Men op og ned var det med Sundhed og Sind.

Svalerne og Stæren kom og fløi og kom igjen; *Rasmus* blev gammel før Aarene. Eensom sad han i Huset, der meer og meer forfaldt. Fattig var han, fattigere nu end *Johanne*.

»Du har ikke Troen,« sagde hun, »og have vi ikke Vor Herre, hvad have vi saa! - Du skulde dog gaae til Alters!« sagde hun, »Du har nok ikke været der siden din Confirmation.«

»Ja, hvad kan *det* hjelpe!« sagde han.

»Siger Du det og troer saadant, saa lad det være! uvillig Gjest seer Herren ikke ved sit Bord. Tænk dog paa din Moder og din Barndomstid! Du var dengang en rar, from Dreng. Maa jeg læse en Psalme for Dig!«

»Hvad kan *det* hjelpe!« sagde han.

»Den trøster altid mig!« svarede hun.

»*Johanne*, Du er nok bleven en af de Hellige!« og han saae paa hende med matte, trætte Øine.

Og *Johanne* læste Psalmen, men ikke op af en Bog, hun havde ingen, hun kunde den udenad.

»Det var kjønne Ord!« sagde han, »men jeg kunde ikke følge heelt med. Der er saa tungt inde i mit Hoved!«

Rasmus var bleven en gammel Mand, men *Else* var heller ikke længer ung, om vi skulle nævne hende, *Rasmus* nævnede hende aldrig. Hun var Bedstemoder; en lille, kaadmundet Pige var hendes Barnebarn, den Lille legede med de andre Børn i Landsbyen. *Rasmus* kom, støttende sig paa sin Kjep, han stod stille, saae paa Børnenes Leg, smilede til dem, gammel Tid skinnede ind i hans Tanker. *Elses* Barnebarn pegede paa ham, 192 »sølle *Rasmus!*« raabte hun; de andre Smaapiger tog Exempel af hende, »sølle *Rasmus!*« raabte de og forfulgte med Skrig den gamle Mand.

Det var en graa, tung Dag, paa den fulgte fleer, men efter graae og tunge Dage kommer ogsaa en Solskins-Dag.

Det var en deilig Pintsemorgen, Kirken var pyntet med grønne Birkegrene, der var en Duft af Skoven derinde og Solen skinnede hen over Kirkestolene. De store Alterlys vare tændte, der var Altergang, *Johanne* var mellem de Knælende, men *Rasmus* var ikke mellem dem. Just den Morgen havde *Vor Herre* kaldt ham.

Hos Gud er Naade og Barmhjertighed.

Mange Aar ere gaaede siden; Skrædderens Huus staaer der endnu, men Ingen boer der, det kan falde ved den første Nattestorm. Kæret er tilgroet med Rør og Bukkeblade. Vinden suser i det gamle Træ, det er som man hørte en Sang; Vinden synger den, Træet fortæller den; forstaaer Du den ikke, spørg den gamle *Johanne* i Fattighuset.

Hun lever der, hun synger sin Psalme, den hun sang for *Rasmus*, hun tænker paa ham, beder til Vor Herre for ham, hun, den troe Sjæl. Hun kan fortælle om Tiden, som gik, Minderne, der suse i det gamle Træ.

*

193

Portnøglen.

Hver Nøgle har sin Historie og der er mange Nøgler: Kammerherrenøgle, Uhrnøgle, Sanct Peters Nøgle; vi kunne fortælle om alle Nøglerne, men nu fortælle vi kun om *Kammerraadens* Portnøgle.

Den var bleven til hos en Kleinsmed, men den kunde godt troe at det var hos en Grovsmed, saaledes tog Manden paa den, hamrede og filede. Den var for stor for Buxelomme, saa maatte den i Frakkelomme. Her laae den tidt i Mørke, men forresten havde den sin bestemte Plads paa Væggen, ved Siden af *Kammerraadens* Silhouet fra Barndomstiden, der saae han ud som en Bolle med Kalvekrøs.

Man siger, at ethvert Menneske faaer i sin Charakter og Handlemaade Noget af det Himmeltegn, han fødes under, Tyren, Jomfruen, Skorpionen, som de kaldes i Almanakken. *Kammerraadinden* nævnede ingen af disse, hun sagde, hendes Mand var født under »Hjulbørens Tegn«, altid maatte han skubbes frem.

Hans Fader skubbede ham ind paa et Contor, hans Moder skubbede ham ind i Ægtestanden, og hans Kone skubbede ham op til *Kammerraad*, men det Sidste sagde hun ikke, hun var en besindig, brav Kone, der taug paa rette Sted, talte og skubbede paa rette Sted.

*** ** 194

Nu var han oppe i Aarene, »velproportioneret«, som han selv sagde, en Mand med Læsning, Godmodighed og dertil nøgleklog, Noget vi nærmere skulle forstaae. Altid var han i godt Humeur, alle Mennesker holdt han af og gad gjerne tale med. Gik han i Byen, var det svært at faae ham hjem igjen, naar ikke Mutter var med og skubbede ham. Han maatte tale med enhver Bekjendt, han mødte. Han havde mange Bekjendte, og det gik ud over Middagsmaden.

Fra Vinduet passede *Kammerraadinden* paa. »Nu kommer han!« sagde hun til Pigen, »sæt Gryden paa! - Nu staaer han stille og taler med En, tag saa Gryden af, ellers bliver Maden kogt for meget! - Nu kommer han da! ja sæt saa Gryden paa igjen!«

Men derfor kom han ikke.

Han kunde staae lige under Husets Vindue og nikke op, men kom saa en Bekjendt forbi, da kunde han ikke lade være, han maatte sige ham et Par Ord; kom da, idet han talte med denne, en anden Bekjendt, saa holdt han den Første ved Knaphullet og tog den Anden i Haanden, mens han raabte paa en Tredie, der vilde forbi.

Det var en Taalmodighedsprøve for *Kammerraadinden*. »*Kammerraad! Kammerraad!*« raabte hun da, »ja den Mand er født under Hjulbørens Tegn, afsted kan han ikke komme, uden han skubbes frem!«

Han holdt meget af at gaae i Boglader, see i Bøger og Blade. Han gav sin Boghandler et lille Honorar for hjemme hos sig at turde læse de nye Bøger, det vil sige, have Lov til at skære Bøgerne op paa langs, men ikke paa tværs, thi da kunne de ikke sælges som nye. Han var en levende Avis i al Skikkelighed, vidste Besked om Forlovelser, Bryllupper og Begravelser, Bogsnak og Bysnak, ja han henkastede hemmelighedsfulde Hentydninger om at vide Besked, hvor Ingen vidste den. Han havde det fra Portnøglen.

Allerede som unge Nygifte boede *Kammerraadens* i deres egen Gaard, og fra den Tid havde de samme Portnøgle, men ikke da kjendte de dens forunderlige Kræfter, dem lærte de først senere at kjende.

Det var i Kong *Frederik den Sjettes* Tid. *Kjøbenhavn* havde dengang ingen Gas, den havde Tranlygter, den havde intet Tivoli eller Casino, ingen Sporvogne og ingen Jernbaner. Det var Smaat med Fornøielser imod hvad det nu er. Om Søndagen

*
- 195

gik man sig en Tour ud af Porten til *Assistents-Kirkegaarden*, læste Indskrifterne paa Gravene, satte sig i Græsset, spiste af sin Madkurv og drak sin Snaps til, eller man gik til *Frederiksberg*, hvor der foran Slottet var Regiments-Musik og mange Mennesker for at see den kongelige Familie roe om i de smaa, snevre Canaler, hvor den gamle Konge styrede Baaden, han og Dronningen hilse alle Mennesker, uden Stands-Forskjel. Derud kom velstaaende Familier fra Byen og drak deres Aftenthe. Varmt Vand kunde de faae i et lille Bondehuus paa Marken udenfor Haven, men de maatte selv bringe Maskine med.

Derud drog *Kammerraadens* en Solskins Søndag-Eftermiddag; Tjenestepigen gik foran med Maskine og en Kurv med Madvarer og »en Sobian af *Spendrups*«.

»Tag Portnøglen!« sagde *Kammerraadinden*, »at vi kunne slippe ind i vort Eget, naar vi komme tilbage; Du veed her lukkes ved Mørkningen og Klokkestrængen er itu fra imorges! - Vi komme silde hjem! vi skal, efter at have været paa *Frederiksberg* ind i *Casortis* Theater paa Vesterbro og see Pantomimen: »*Harlekin, Formand for Tærskerne*«; der komme de ned i en Sky; det koster to Mark Personen!«

Og de gik til *Frederiksberg*, hørte Musikken, saae de kongelige Baade med vaiende Flag, saae den gamle Konge og de hvide Svaner. Efter at have drukket en god Thee skyndte de sig afsted, men kom dog ikke betids i Theatret.

Liniedansen var forbi, Styltedansen var forbi, og Pantomimen begyndt; de kom som altid for silde, og deri var *Kammerraaden* Skyld; hvert Øieblik paa Veien standsede han for at tale med Bekjendte; inde i Theatret fandt han ogsaa gode Venner, og da Forestillingen var forbi, maatte han og hans Frue nødvendigviis følge med ind til en Familie paa »Broen«, for at nyde et Glas Punsch, det vilde blive et Ophold, kun paa ti Minutter, men disse drog rigtignok ud til en heel Time. Der blev talt og talt. Særdeles underholdende var en svensk Baron, eller var det en tydsk, det havde *Kammerraaden* ikke nøiagtig beholdt, men derimod den Konst med Nøglen, han lærte ham, beholdt han for alle Tider. Det var overordenlig interessant! han kunde faae Nøglen til at svare paa Alt, hvad man spurgte den om, selv det

Allerhemmeligste.

*
- 196

Kammerraadens Portnøgle egnede sig især dertil, den var tung i Kammen, og den maa hænge ned. Grebet af Nøglen lod Baronnen hvile paa sin høire Haands Pegefinger. Løst og let hang den der, hvert Pulsslag i Fingerspidsen kunde sætte den i Bevægelse, saa at den dreiede, og skete det ikke, saa forstod Baronnen umærkeligt at lade den dreie sig, som han vilde. Hver Dreining var et Bogstav fra A og saa langt ned i Alfabetet, man vilde. Naar det første Bogstav var fundet, dreiede Nøglen til modsat Side; derpaa søgte man det næste Bogstav, og saaledes fik man hele Ord, hele Sætninger, Svar paa Spørgsmaalet. Løgn var det Hele, men altid en Morskab, det var ogsaa saa temmelig *Kammerraadens* første Tanke, men den holdt han ikke, den gik med ham heelt op i Nøglen.

»Mand! Mand!« raabte *Kammerraadinden*. »Vesterport lukkes Klokken Tolv! vi komme ikke ind, vi have kun et Qvarteer at skynde os i.«

De maatte skynde sig; flere Personer, der vilde ind i Byen, kom dem snart forbi. Endelig nærmede de sig det yderste Vagthuus, da slog Klokken Tolv, Porten smældede i; en heel Deel Mennesker stode lukkede ude og mellem disse *Kammerraadens* med Pige, Maskine og tom Madkurv. Nogle stode der i stor Forskrækkelse, Andre i Ærgrelse; hver tog det paa sin Maade. Hvad var der at gjøre.

Heldigviis var i den sidste Tid taget den Bestemmelse, at een af Byens Porte, Nørreport, blev ikke laaset af, der kunde Fodgængere slippe igjennem Vagthuset ind i Byen.

Veien var ikke saa kort endda, men Veiret smukt, Himlen klar med Stjerner og Stjernesked, Frøerne qvækkede i Grøft og i Kær. Selskabet selv begyndte at synge, den ene Vise efter den anden, men *Kammerraaden* sang ikke, saae heller ikke efter Stjernerne, ja ikke engang efter sine egne Been, han faldt saa lang han var lige ved Grøftekanten, man kunde troe han havde drukket for meget, men det var ikke Punschen, det var Nøglen, der var gaet ham i Hovedet og dreiede der.

Endelig naaede de Nørrebroes Vagthuus, slap over Broen og ind i Staden.

»Nu er jeg glad igjen!« sagde *Kammerraadinden*. »Her er vor Port!«

*
- 197

»Men hvor er Portnøglen!« sagde *Kammerraaden*. Den var ikke i Baglommen, heller ikke i Sidelommen.

»Du Forbarmende!« raabte *Kammerraadinden*. »Har Du ikke Nøglen? Den har Du tabt ved de Nøglekonster med Baronnen. Hvor komme vi nu ind! Klokkestrængen veed Du er itu fra imorges, Vægteren har ikke Nøgle til Huset. Vi ere jo i Fortvivlelse!«

Tjenestepigen begyndte at hyle, *Kammerraaden* var den Eneste, der viste Fatning.

»Vi maae slaae en Rude ind til Spekhøkeren!« sagde han, »faae ham op og saa slippe ind.«

Han slog een Rude, han slog to, »Petersen!« raabte han og stak Paraplyskafte ind af Ruderne; da skreg høit derinde Kjeldermandens Datter. Kjeldermanden slog Boutiksdøren op med Raabet »Vægter!« og før han ret fik seet *Kammerraad-Familien*, kjendt den og lukket den ind, peb Vægteren og i næste Gade svarede en anden Vægter og peb. Folk kom frem i Vinduerne. »Hvor er Ilden? Hvor er Spectakel?« spurgte de, og spurgte endnu, da *Kammerraaden* allerede var i sin Stue, tog Frakken af og - i den laae Portnøglen, - ikke i Lommen, men i Foderet, der var den sluppen ned gjennem et Hul, som ikke skulde være i Lommen.

Fra den Aften fik Portnøglen en særegen stor Betydning, ikke blot naar man gik ud om Aftenen, men naar man sad hjemme og *Kammerraaden* viste sin Kløgt og lod Nøglen give Svar paa Spørgsmaal.

Han tænkte sig det rimeligste Svar og saa lod han Nøglen give det, tilsidst troede han selv derpaa; men det gjorde ikke Apothekeren, en ung Mand i nær Slægt med *Kammerraadinden*.

Den Apotheker var et godt Hoved, et kritisk Hoved, han havde allerede fra Skoledreng leveret Kritiker over Bøger og Theater, men uden Navns Nævnelser, det gjør saa meget. Han var hvad man kalder Skjønaand, men troede aldeles ikke paa Aander, mindst paa Nøgle-Aander.

»Jo jeg troer, jeg troer,« sagde han, »velsignede Hr. *Kammerraad*, jeg troer paa Portnøglen og alle Nøgle-Aander, saa fast som jeg troer paa den nye Videnskab, som begynder at kjendes: Borddandsen og Aanderne i gamle og nye Møbler. Har De hørt derom? Jeg har hørt! Jeg har tvivlet, De veed jeg er en Tvivler, men jeg er bleven omvendt ved at læse i et ganske troværdigt udenlandsk Blad en forfærdelig Historie. *Kammerraad!* vil De

* - 198

tænke Dem, ja jeg giver Historien som jeg har den. To kloge Børn havde seet Forældrene vække Aanden i et stort Spisebord. De Smaa vare alene og vilde nu forsøge paa samme Maade at gnide Liv i en gammel Commode. Livet kom der, Aanden vaagnede, men den taalte ikke Børne-Commando; den reiste sig, det knagede i Commoden, den skød Skufferne ud og lagde med sine Commode-Been Børnene hver i sin Skuffe, og saa løb Commoden med dem ud af den aabne Dør, ned ad Trappen og ud paa Gaden, hen til Canalen, hvor den styrtede sig ud og druknede begge Børnene. De smaa Liig kom i christen Jord, men Commoden blev bragt paa Raadstuen, dømt for Barnemord og levende brændt paa Torvet. Jeg har læst det!« sagde Apothekeren, »læst det i et udenlandsk Blad, det er ikke Noget jeg selv har fundet paa. Det er Nøglen tage mig sandt! nu bander jeg en høi Ed!«

Kammerraaden fandt, at en saadan Tale var for grov en Spøg, de To kunde aldrig tale om Nøglen. Apothekeren var nøgledum.

Kammerraaden skred frem i Nøgle-Kundskab; Nøglen var hans Morskab og Klogskab.

En Aften, *Kammerraaden* var ved at gaae i Seng, han stod halv afklædt, da bankede det paa Døren ud til Gangen. Det var Kjeldermænden, som kom saa seent; han var ogsaa halv afklædt, men han havde, sagde han, faaet pludselig en Tanke, som han var bange for, at han ikke kunde holde paa Natten over.

»Det er min Datter, *Lotte-Lene*, jeg maa tale om. Hun er en kjøn Pige, hun er confirmeret, nu vilde jeg gjerne see hende godt anbragt!«

»Jeg er endnu ikke Enkemand!« sagde *Kammerraaden* og smaaloe, »og jeg har ingen Søn, jeg kan byde hende!«

»De forstaaer mig nok, *Kammerraad!*« sagde Kjeldermænden. »Spille Claveer kan hun, synge kan hun; det maa kunne høres her op i Huset. De veed ikke Alt, hvad det Pigebarn kan hitte paa, hun kan tale og gaae efter alle Mennesker. Hun er skabt for Komedien, og det er en god Vei for nette Piger af god Familie, de kunne gifte sig et Grevskab til, dog derom er ikke Tanke hos mig eller *Lotte-Lene*. Synge kan hun, Claveer kan hun! saa gik jeg forleden med hende op paa Sangskolen. Hun sang; men hun har ikke, hvad jeg kalder Øl-Bas hos Fruentimmer, ikke Canarifugl-Skrig op i de høieste Toner, som man nu forlanger af Sangerinderne, og saa raadede man hende aldeles fra den Vei. Naa, tænkte jeg, kan hun ikke blive 199 Sangerinde, saa kan hun altid blive Skuespillerinde, der hører da kun Mæle til. I Dag talte jeg derom til Instructeuren, som de kalde ham. »Har hun Læsning?« spurgte han; »nei,« sagde jeg, »aldeles ingen!« - »Læsning er nødvendig for en Konstnerinde!« sagde han; den kan hun faae endnu, meente jeg, og saa gik jeg hjem. Hun kan gaae ind i et Leie-Bibliothek og læse hvad der er, tænkte jeg. Men saa sidder jeg nu i Aften og klæder mig af, og da falder det mig ind: hvorfor leie Bøger, naar man kan faae dem at laane. *Kammerraaden* har fuldt op af Bøger, lad hende læse dem; der er Læsning nok, og den kan hun have frit!«

»*Lotte-Lene* er en rar Pige!« sagde *Kammerraaden*, »en kjøn Pige! Bøger skal hun faae til Læsning. Men har hun dette, som man kalder Fut i Aanden, det Geniale, Geniet? Og har hun, hvad her er ligesaa vigtigt, har hun Lykke med sig?«

»Hun har vundet to Gange i Vare-Lotteriet«, sagde Kjeldermænden, »een Gang vandt hun et Klædeskab, og een Gang sex Par Lagener, det kalder jeg Lykke og den har hun!«

»Jeg vil spørge Nøglen!« sagde *Kammerraaden*.

Og han stillede Nøglen paa sin høire Pegefinger og paa Kjeldermændens høire Pegefinger, lod Nøglen dreie sig og give Bogstav paa Bogstav.

Nøglen sagde: »Seier og Lykke!« og saa var *Lotte-Lenes* Fremtid bestemt.

Kammerraaden gav hende strax to Bøger til Læsning: »*Dyveke*« og *Knigges* »Omgang med Mennesker.«

Fra den Aften begyndte et Slags nærmere Bekjendtskab mellem *Lotte-Lene* og *Kammerraadens*. Hun kom derop i Familien, og *Kammerraaden* fandt, at hun var en forstandig Pige, hun troede paa ham og Nøglen. *Kammerraadinden* saae i den Frimodighed, hvormed hun hvert Øieblik viste sin store Uvidenhed, noget Barnligt, Uskyldigt. Ægteparret hver paa sin Viis syntes om hende og hun om dem.

»Der lugter saa yndigt deroppe!« sagde *Lotte-Lene*.

Der var Lugt, en Duft, en Æbleduft paa Gangen, hvor *Kammerraadinden* havde henlagt en heel Tønde »Graastener«-Æbler. Der var ogsaa en Røgelse-Duft af Roser og Lavendler gjennem alle Stuer.

»Det giver noget Fiint!« sagde *Lotte-Lene*. Hendes Øine frydedes dernæst ved de mange smukke Blomster,
* - 200

Kammerraadinden her altid havde; ja midt om Vinteren blomstrede her Sireen og Kirsebærgreen. De afskaarne bladløse Grene bleve satte i Vand, og i den varme Stue bare de snart Blomst og Blad.

»Man skulde troe at Livet var borte i de nøgne Grene, men see dog, hvor det staaer op fra de Døde.«

»Det er aldrig før faldet mig ind!« sagde *Lotte-Lene*. »Naturen er dog yndig!«

Og *Kammerraaden* lod hende see sin »Nøglebog«, hvori stod opskrevet mærkelige Ting, Nøglen havde sagt; selv om en halv Æblekage, der var forsvundet fra Skabet, netop den Aften Tjenestepigen havde sin Kjæreste i Besøg.

Og *Kammerraaden* spurgte sin Nøgle: »Hvem har spist Æblekagen, Katten eller Kjæresten?« og Portnøglen svarede: »Kjæresten!« *Kammerraaden* troede det allerede før han spurgte, og Tjenestepigen tilstod: den forbandede Nøgle vidste jo Alt.

»Ja er det ikke mærkeligt!« sagde *Kammerraaden*. »Den Nøgle, den Nøgle! og om *Lotte-Lene* har den sagt: »Seier og Lykke!« - Det skal vi nu see! - Jeg svarer for det.«

»Det er yndigt!« sagde *Lotte-Lene*.

Kammerraadens Frue var ikke saa tillidsfuld, men hun sagde ikke sin Tvivl naar Manden hørte paa det, men betroede senere *Lotte-Lene*, at *Kammerraaden*, da han var et ungt Menneske, havde været aldeles forfalden til Theatret. Havde Nogen den Gang skubbet til ham, da var han bestemt traadt op som Skuespiller, men Familien skubbede fra. Paa Scenen vilde han, og for at komme der skrev han en Komædie.

»Det er en stor Hemmelighed, jeg betroer Dem, lille *Lotte-Lene*. Komædien var ikke daarlig, den blev antagen paa det Kongelige og peben ud, saa at man aldrig siden har hørt om den, og det er jeg glad ved. Jeg er hans Kone og kjender ham. Nu vil De gaae samme Vei; - jeg ønsker Dem alt Godt, men jeg troer ikke det gaaer, jeg troer ikke paa Portnøglen!«

Lotte-Lene troede paa den, og i den Tro mødtes hun med *Kammerraaden*.

Deres Hjerter forstode hinanden i al Tugt og Ære.

Pigebarnet havde iøvrigt flere Dygtigheder, som *Kammerraadinden* satte Priis paa. *Lotte-Lene* forstod at lave Stivelse af Kartoffler, sye Silkehandsker af gamle Silkestrømper, overtrække sine Silke-Dandseskoe, uagtet hun havde Raad til at købe alt sit Tøi nyt. Hun havde hvad Spekhøkeren sagde: Skillinger i Bordskuffen og Obligationer i Pengeskabet. Det var
* - 201

egenlig en Kone for Apothekeren, tænkte *Kammerraadinden*, men hun sagde det ikke, og lod heller ikke Nøglen sige det. Apothekeren skulde snart sætte sig ned, have eget Apothek og det i en af de nærmeste, største Provindsbyer.

Lotte-Lene læste stadigt »*Dyveke*« og *Knigges* »Omgang med Mennesker.« Hun beholdt de to Bøger i to Aar, men saa kunde hun ogsaa den ene udenad, *Dyveke*, alle Rollerne, men hun vilde kun optræde i den ene, *Dyvekes*, og ikke optræde i Hovedstaden, hvor der er saa megen Misundelse, og hvor de ikke vilde have hende. Hun vilde begynde sin Konstnerbane, som *Kammerraaden* kaldte det, i en af Landets større Provindsbyer.

Nu traf det sig ganske forunderligt, at det netop var sammesteds, hvor den unge Apotheker havde sat sig

ned som Byens yngste, om ikke eneste Apotheker.

Den store, forventningsfulde Aften kom, *Lotte-Lene* skulde optræde, vinde Seier og Lykke, som Nøglen havde sagt. *Kammerraaden* var der ikke, han laae til Sengs og *Kammerraadinden* pleiede ham; han skulde have varme Servietter og Camillethee: Servietterne om Livet og Theen i Livet.

Ægteparret overværede ikke »Dyveke-Forestillingen«, men Apothekeren var der og skrev Brev herom til sin Slægtning, *Kammerraadinden*.

»Dyveke-Kraven var det bedste!« skrev han. »Havde Kammerraadens Portnøgle været i min Lomme, jeg havde taget den frem og pebet i den, det fortjente hun og det fortjente Nøglen, der saa skammeligt har løiet hende paa: »Seier og Lykke«.«

Kammerraaden læste Brevet. Det hele var Ondskab, sagde han, Nøglehad, der gik ud over den uskyldige Pige.

Og saasart han reiste sig fra Sengen og var Menneske igjen, sendte han en lille men giftspydig Skrivelse til Apothekeren, der igjen svarede, som om han slet ikke havde forstaaet Andet end Spøg og godt Humeur i den hele Epistel.

Han takkede for dette som for hvert fremtidigt, velvilligt Bidrag til Kundgjørelsen om Nøglens uforlignelige Værd og Betydning; dernæst betroede han *Kammerraaden*, at han, udenfor sin Apotheker-Virksomhed, skrev paa en stor Nøgle-Roman, i hvilken alle de handlende Personer vare Nøgler, ene og alene Nøgler; »Portnøglen« var naturligviis Hovedpersonen, og

*
– 202

Kammerraadens Portnøgle var ham Forbilledet, begavet med Seerblik og Spaadoms Evne; om den maatte alle de andre Nøgler dreie sig: den gamle Kammerherre-Nøgle, der kjendte Hoffets Glands og Festligheder; Uhrnøglen, lille, fiin og fornem, til fire Skilling hos Isenkræmmeren; Nøglen til Kirkestolen, den regner sig med til Geistligheden og har, ved at sidde en Nat over i Nøglehul i Kirken, seet Aander; Spisekammer-, Brændekammer- og Viinkjelder-Nøglen, alle træde op, neie sig og dreie sig om Portnøglen. Solstraalerne lyse den op til Sølv, Vinden, Verdens-Aanden, farer ind i den saa det fløiter. Den er Nøglen for alle Nøgler, den var *Kammerraadens* Portnøgle, nu er den Himmelportens Nøgle, den er Pave-Nøgle, den er ufeilbarlig!«

»Ondskab!« sagde *Kammerraaden*. »Pyramidal Ondskab!«

Han og Apothekeren saae aldrig oftere hinanden. - Jo, ved *Kammerraadindens* Begravelse.

Hun døde først.

Der var Sorg og Savn i Huset. Selv de afskaarne Kirsebærgrene, som havde sat friske Skud og Blomster, sørgede og visnede hen; de stode glemte, hun pleiede dem ikke.

Kammerraaden og *Apothekeren* gik bag efter hendes Kiste, Side om Side, som de to nærmeste Slægtninge, her var ikke Tid eller Stemning til at mundhugges.

Lotte-Lene bandt Sørgeflor om *Kammerraadens* Hat. Hun var der i Huset, forlængst vendt tilbage, uden Seier og Lykke paa Konstens Bane. Men den kunde komme, *Lotte-Lene* havde en Fremtid. Nøglen havde sagt det, og *Kammerraaden* havde sagt det.

Hun kom op til ham. De talte om den Afdøde og de græd, *Lotte-Lene* var blød, de talte om Konsten og *Lotte-Lene* var stærk.

»Theaterlivet er yndigt!« sagde hun, »men der er saa meget Vrøvl og Misundelse! jeg gaaer heller min egen Vei. Først mig selv, saa Konsten!«

Knigge havde talt sandt i sit Capitel om Skuespillere, det indsaae hun, Nøglen havde ikke talt sandt, men derom talte hun ikke til *Kammerraaden*; hun holdt af ham.

Portnøglen var iøvrigt under hele Sørgeaaret hans Trøst og Opmuntring. Han gav den Spørgsmaal, og den gav ham Svar. Og da Aaret var omme og han og *Lotte-Lene* en stemningsfuld Aften sad sammen, spurgte han Nøglen:

*
– 203

»Gifter jeg mig, og med hvem gifter jeg mig?«

Der var Ingen, der skubbede til ham, han skubbede til Nøglen, og den sagde: »*Lotte-Lene!*«

Saa var det sagt, og *Lotte-Lene* blev Kammerraadinde.

»*Seier og Lykke!*«

De Ord vare sagte, forud - af *Portnøglen*.

*

204

Krøblingen.

Der var en gammel Herregaard med unge, prægtige Herregaardsfolk. Rigdom og Velsignelse havde de, fornøie sig vilde de og Godt gjorde de. Alle Mennesker vilde de gjøre glade som de selv vare det.

Juleaften stod et deiligt pyntet Juletræ i den gamle Riddersal, hvor da Ilden brændte i Kaminerne og der var hængt Granqviste om de gamle Skilderier. Her samledes Herskabet og Gjesterne, der blev Sang og Dands.

Tidligere paa Aftenen var allerede Juleglæde i Folkestuen. Ogsaa her stod et stort Grantræ med tændte røde og hvide Lys, smaa Danebrogsflag, udklippede Svaner og Fiskenet af broget Papir fyldte med »Godtgodter«. De fattige Børn fra Sognet vare indbudne; hver havde sin Moder med. Hun saae ikke meget hen til Træet, hun saae hen til Julebordene, hvor der laae Uldent og Linned, Kjoletøi og Buxetøi. Ja derhen saae Mødrene og de voxne Børn, kun de bitte Smaa strakte Hænderne mod Lysene, Flitterguldets og Fanerne.

Hele den Forsamling kom tidligt paa Eftermiddagen, fik Julegrød og Gaasesteg med Rødkaal. Naar saa Juletræet var seet og Gaverne uddeelte, fik hver et lille Glas Punsch og æblefyldte Æbleskiver.

De kom hjem i deres egen fattige Stue, og der blev talt om »den gode Levemaade«, det vil sige Fødevarerne, og Gaverne bleve endnu engang rigtigt besete.

----- 205

Der var nu *Have-Kirsten* og *Have-Ole*. Gifte med hinanden havde de Huset og det daglige Brød ved at luge og grave i Herregaardshaven. Hver Julefest fik de deres gode Deel af Foræringerne; de havde ogsaa fem Børn, alle fem bleve klædte op af Herskabet.

»Det er godgørende Folk, vort Herskab!« sagde de. »Men de have da ogsaa Raad til det, og de have Fornøielse deraf!«

»Her ere komne gode Klæder at slide for de fire Børn!« sagde *Have-Ole*. »Men hvorfor er her ikke Noget til Krøblingen? Ham pleie de dog ogsaa at betænke, skjøndt han ikke er med ved Gildet!«

Det var det ældste af Børnene, de kaldte »Krøblingen«, han havde ellers Navnet *Hans*.

Som Lille var han det flinkeste og livligste Barn, men saa blev han med Eet »slat i Benene«, som de kaldte det, han kunde ikke staae eller gaae og nu laae han til Sengs paa femte Aar.

»Ja, Noget fik jeg jo ogsaa til ham!« sagde Moderen. »Men det er ikke Noget videre, det er bare en Bog, han kan læse i!«

»Den skal han ikke blive fed af!« sagde Faderen.

Men glad ved den blev *Hans*. Han var en rigtig opvakt Dreng, der gjerne læste, men brugte ogsaa sin Tid til Arbeide, for saavidt som han, der altid maatte ligge til Sengs, kunde gjøre Gavn. Han var nævenyttig, brugte sine Hænder, strikkede Uldstrømper, ja hele Sengetæpper; Fruen paa Gaarden havde rost og kjøbt dem.

Det var en Eventyrbog, *Hans* havde faaet; i den var Meget at læse, Meget at tænke over.

»Den er ikke til noget Slags Nytte her i Huset!« sagde Forældrene. »Men lad ham læse, saa gaaer den

Tid, han kan ikke altid binde Hoser!«

Foraaret kom; Blomster og Grønt begyndte at spire, Ukrudt med, som man jo nok kan kalde Nælderne, uagtet der staaer saa kjønt om dem i Psalmen:

»Gik alle Konger frem i Rad,
I deres Magt og Vælde,
De mægted' ei det mindste Blad
At sætte paa en Nælde.«

Der var Meget at gjøre i Herregaardshaven, ikke blot for Gartneren og hans Lærlinger, men ogsaa for *Have-Kirsten* og *Have-Ole*.

* 206

»Det er et heelt Slid!« sagde de, »og have vi saa revet Gangene og faaet dem rigtigt pene, saa trædes de strax ned igjen. Her er et Rykind med Fremmede paa Herregaarden. Hvor det maa koste! men Herskabet er rige Folk!«

»Det er løierligt fordeelt!« sagde *Ole*. »Vi ere Alle Vor Herres Børn, siger Præsten. Hvorfor da saadan Forskjel!«

»Det kommer fra Syndefaldet!« sagde *Kirsten*.

Derom talte de igjen om Aftenen, hvor *Krøbling-Hans* laae med Eventyrbogen.

Trange Kaar, Slid og Slæb, havde gjort Forældrene haarde i Hænderne men ogsaa haarde i deres Dom og Mening; de kunde ikke magte den, ikke klare den, og talte sig nu mere gnavne og vrede.

»Somme Mennesker faae Velstand og Lykke, Andre kun Fattigdom! Hvorfor skal vore første Forældres Ulydighed og Nysgjerrighed gaae ud over os. Vi havde ikke baaret os saaledes ad som de To!«

»Jo vi havde!« sagde lige med Eet *Krøbling-Hans*. »Det staaer Altsammen her i denne Bog!«

»Hvad staaer i Bogen?« spurgte Forældrene.

Og *Hans* læste for dem det gamle Eventyr om *Brændehuggeren* og *hans Kone*: de skjendte ogsaa over Adams og Evas Nysgjerrighed, der var Skyld i deres Ulykke. Saa kom Landets Konge forbi. »Følg hjem med!« sagde han, »saa skal I faae det lige saa godt som jeg, syv Retter Mad og en Skue-Ret. Den er i lukket Terrin, den maae I ikke røre, for saa er det forbi med Herrelivet!« »Hvad kan der være i Terrinen?« sagde *Konen*. »Det kommer ikke os ved!« sagde *Manden*. »Ja jeg er ikke nysgjerrig!« sagde *Konen*, »jeg gad bare vide, hvorfor vi ikke tør løfte Laaget; der er vist noget Delicat!« »Bare der ikke er nogen Mechanik ved!« sagde *Manden*, »saadan et Pistolskud, der knalder af og vækker hele Huset!« »Eia!« sagde *Konen* og rørte ikke ved Terrinen. Men om Natten drømte hun, at Laage! selv løftede sig, der kom en Duft af den deiligste Punsch, som man faaer den ved Bryllupper og Begravelser. Der laae en stor Sølvskilling med Indskrift: »Drikke I af denne Punsch, saa blive I de to Rigeste i Verden og alle andre Mennesker blive Stoddere!« - og saa vaagnede *Konen* i det Samme og fortalte *Manden* sin Drøm. »Du tænker for meget paa den Ting!« sagde han. »Vi kunne jo lette med Lempe!« sagde *Konen*. »Med Lempe!« sagde *Manden*. Og *Konen* løftede

* 207

ganske sagte Laaget. - Da sprang der to smaa vevre Muus ud og væk vare de i et Musehul. »God Nat!« sagde *Kongen*. »Nu kunne I gaae hjem og lægge Eder i Eders Eget. Skjend ikke meer paa *Adam* og *Eva*, I selv have været lige saa nysgjerrige og utaknemmelige!« - -

»Hvorfra er den Historie der kommen i Bogen?« sagde *Have-Ole*! Det er ligesom den skulde gjelde os. Den er meget til Eftertænkning!«

Næste Dag gik de igjen paa Arbeide, de bleve ristede af Solen og vaade til Skindet af Regnveiret; inde i dem vare gnavne Tanker, dem tyggede de Drøv paa.

Det var endnu lys Aften hjemme, de havde spiist deres Melkegrød.

»Læs for os igjen Historien om *Brændehuggeren*,« sagde *Have-Ole*.

»Der er saa mange yndelige i den Bog!« sagde *Hans*. »Saa mange, I ikke kjende!«

»Ja dem bryder jeg mig ikke om!« sagde *Have-Ole*. »Jeg vil høre den, jeg kjender!«

Og han og *Konen* hørte den igjen.

Meer end een Aften kom de tilbage til den Historie.

»Rigtigt klare mig det Hele, kan den dog ikke!« sagde *Have-Ole*. »Det er med Menneskene som med sød Melk, den skjørner; nogle blive til fiin Skjørst, og andre til den tynde, vandede Valle! somme Folk have Lykke i enhver Ting, sidde til Høibords alle Dage og kjende hverken Sorg eller Savn!«

Det hørte *Krøbling-Hans*. Sølle var han i Benene, men kløgtig i Hovedet. Han læste op for dem af Eventyrbogen, læste om »*Manden uden Sorg og Savn*.« Ja hvor var han at finde og findes maatte han:

Kongen laae syg og kunde ikke helbredes, uden ved at blive iført den Skjorte, som var bleven baaret og slidt paa Kroppen af et Menneske, der i Sandhed kunde sige, at han aldrig havde kjendt Sorg eller Savn.

Bud blev sendt til alle Verdens Lande, til alle Slotte og Herregaarde, til alle velstaaende og glade Mennesker, men naar man rigtig frittede ud, havde dog hver af dem prøvet Sorg og Savn.

*
– 208

»Det har jeg ikke«, sagde *Svinehyrden*, der sad paa Grøften, loe og sang. »Jeg er det lykkeligste Menneske!«

»Giv os da din Skjorte,« sagde de Udsendte, »den skal Du faae betalt med et halvt Kongerige.«

Men han havde ingen Skjorte, og kaldte sig dog det lykkeligste Menneske.

»Det var en fiin Karl!« raabte *Have-Ole*, og han og hans Hustru loe, som de ikke havde leet i Aar og Dag.

Da kom Skoleholderen forbi.

»Hvor I ere fornøiede!« sagde han, »det er sjældent Nyt her i Huset. Har I vundet en Ambe i Lotteriet?«

»Nei, det er ikke af det Slags!« sagde *Have-Ole*. »Det er *Hans*, der læste for os af *Eventyrbogen*, han læste om »*Manden uden Sorg og Savn*«, og den Karl han havde ingen Skjorte. Det tør op for Øinene, naar man hører Sligt, og det af en trykt Bog. Hver har nok sit Læs at trække; man er ikke ene om det. Heri er altid en Trøst!«

»Hvorfra har I den Bog?« spurgte Skoleholderen.

»Den fik vor *Hans* ved Juletid for over et Aar siden. Herskabet gav ham den. De veed, han har saadan Lyst til Læsning og er jo *Krøbling*! Vi havde den Gang heller seet, at han havde faaet to *Blaarlærreds Skjorter*. Men Bogen er mærkelig, den kan ligesom svare paa *Ens Tanker*!«

Skoleholderen tog Bogen og aabnede den.

»Lad os faae den samme Historie igjen!« sagde *Have-Ole*, »jeg har den endnu ikke rigtig inde. Saa maa han ogsaa læse den anden om *Brændehuggeren*!«

De to Historier vare og bleve nok for *Ole*. De vare som to Solstraaler ind i den fattige Stue, ind i den forkuede Tanke, som lod dem være tvære og gnavne.

Hans havde læst den hele Bog, læst den mange Gange. Eventyrene bare ham ud i Verden, der hvor han jo ikke kunde komme, da Benene ikke bare ham.

Skoleholderen sad ved hans Seng; de talte sammen, og det var fornøieligt for dem begge To.

Fra den Dag kom Skoleholderen oftere til *Hans*, naar Forældrene vare paa Arbeide. Det var som en Fest for Drengen, hver Gang han kom. Hvor lyttede han efter, hvad den gamle Mand fortalte ham, om Jordens Størrelse og mange Lande, og at Solen var dog næsten en halv Million Gange større end Jorden og saa langt borte, at en Kanonkugle, i sin Fart, brugte

*
– 209

fra Solen til Jorden hele fem og tyve Aar, medens Lysstraalerne kunde naae Jorden i otte Minutter.

Om alt Dette veed nu hver dygtig Skoledreng Besked, men for *Hans* var det nyt og endnu vidunderligere end Alt, hvad der stod i *Eventyrbogen*.

Skoleholderen kom et Par Gange om Aaret til Bords hos Herskabet, og ved en saadan Leilighed fortalte han, hvilken Betydning *Eventyrbogen* havde i det fattige Huus, hvor alene to Historier i den vare blevne til Vækkelse og Velsignelse. Den svagelige, flinke, lille Dreng havde ved sin Læsning bragt Eftertanke og Glæde i Huset.

Da Skoleholderen tog hjem fra Herregaarden, trykkede Fruen ham et Par blanke Sølvdalere i Haanden til

lille *Hans*.

»De maae Fader og Moder have!« sagde Drengen, da Skoleholderen bragte ham Pengene.

Og *Have-Ole* og *Have-Kirsten* sagde: »*Krøbling-Hans* er dog ogsaa til Gavn og Velsignelse!«

Et Par Dage efter, Forældrene vare ved Arbeide paa Herregaarden, holdt Herskabsvognen udenfor; det var den hjertensgode Frue, som kom, glad over, at hendes Julegave var bleven til saadan Trøst og Fornøielse for Drengen og Forældrene.

Hun medbragte fiint Brød, Frugt og en Flaske sød Saft; men hvad der var endnu fornøieligere, hun bragte ham, i forgyldt Buur, en lille sort Fugl, der kunde fløite ganske yndeligt. Buret med Fuglen blev sat op paa den gamle Dragkiste, et Stykke fra Drengens Seng, han kunde see Fuglen og høre den; ja Folk heelt ude paa Landeveien kunde høre dens Sang.

Have-Ole og *Have-Kirsten* kom først hjem efter at Fruen var kjørt bort; de fornåm, hvor glad *Hans* var, men syntes dog, at der kun var Besværlighed ved den Gave, der var givet.

»Rige Folk tænke nu ikke saa vidt om!« sagde de. »Skal vi nu ogsaa have den at passe. *Krøbling-Hans* kan jo ikke gjøre det. Enden bliver at Katten tager den!«

Otte Dage gik, der gik endnu otte; Katten havde i den Tid mange Gange været i Stuen, uden at skræmme Fuglen, endsige at gjøre den Fortræd. Da hændte der sig en stor Begivenhed. Det var Eftermiddag, Forældrene og de andre Børn vare paa Arbeide, *Hans* ganske alene; Eventyrbogen havde han i Haanden og læste om Fiskerens Kone, der fik alle sine Ønsker opfyldte; hun vilde være Konge, det blev hun; hun vilde være

*
- 210

Keiser, det blev Iran; men saa vilde hun være den gode Gud, - da sad hun igjen i Muddergrøften, hun var kommen fra.

Den Historie havde nu slet ingen Hentydning til Fuglen eller Katten, men det var just den Historie, han læste i, da Begivenheden indtraf; det huskede han altid siden.

Buret stod paa Dragkisten, Katten stod paa Gulvet og saae stift med sine grøngule Øine op paa Fuglen. Der var Noget i Kattens Ansigt, som om den vilde sige til Fuglen: »Hvor Du er yndig! jeg gad æde Dig!«

Det kunde *Hans* forstaae; han læste det lige ud af Kattens Ansigt.

»Væk, Kat!« raabte han. »Vil Du see til at komme ud af Stuen!«

Det var som den tog sig sammen til at springe.

Hans kunde ikke naae den, havde ikke Andet at kaste efter den, end sin kjæreste Skat, Eventyrbogen. Den kastede han, men Bindet sad løst, det fløi til een Side, og Bogen selv med alle sine Blade fløi til en anden Side. Katten gik med langsomme Trin lidt tilbage i Stuen og saae paa *Hans*, ligesom den vilde sige:

»Bland Dig ikke i den Sag, lille *Hans*! jeg kan gaae og jeg kan springe, Du kan ingen af Delene!«

Hans holdt Øie med Katten og var i stor Uro; Fuglen blev ogsaa urolig. Intet Menneske var der at kalde paa; det var som om Katten vidste det; den lavede sig igjen til at springe. *Hans* viftede med sit Sengetæppe, Hænderne kunde han bruge; men Katten brød sig ikke om Sengetæppet; og da ogsaa det var kastet efter den, uden Nytte, satte den i eet Spring op paa Stolen og ind i Vindueskarmen, her var den Fuglen nærmere.

Hans kunde fornemme sit eget varme Blod i sig, men det tænkte han ikke paa, han tænkte kun paa Katten og Fuglen; ude af Sengen kunde Drengen jo ikke hjælpe sig, staae paa Benene kunde han ikke, gaae endnu mindre. Det var som om hans Hjerter vendte sig inden i ham, da han saae Katten springe fra Vinduet lige hen paa Dragkisten, støde til Buret saa at det væltede. Fuglen flagrede forvildet om derinde.

Hans gav et Skrig, der gik et Ryk i ham, og uden at tænke derved, sprang han ud af Sengen, hen mod Dragkisten, rev Katten ned, og holdt fast i Buret, hvor Fuglen var som i stor

*
- 211

Forfærdelse. Han holdt Buret i Haanden og løb med det ud af Døren ud paa Veien.

Da strømmede Taarerne ham ud af Øinene; han jublede og raabte ganske høit: »Jeg kan gaae! Jeg kan gaae!«

Han havde faaet sin Førlighed igjen; Sligt kan hælde og med ham hændte det.

Skoleholderen boede tæt ved; til ham løb han ind paa sine bare Fødder, kun i Skjorte og Trøie og med Fuglen i Buret.

»Jeg kan gaae!« raabte han. »Herre, min Gud!« og han hulkede i Graad af bare Glæde.

Og Glæde blev der i Huset hos *Have-Ole* og *Have-Kirsten*. »Gladere Dag kunne vi ikke opleve!« sagde de begge To.

Hans blev kaldet op paa Herregaarden; den Vei havde han ikke gaaet i mange Aar; det var som om Træerne og Nøddebuskene, dem han saa godt kjendte, nikkede til ham og sagde: »Goddag, *Hans*! velkommen herude!« Solen skinnede ham ind i Ansigtet, lige ind i Hjertet.

Herskabet, de unge, velsignede Herregaardsfolk, lod ham sidde hos sig og saae ligesaa glade ud, som om han kunde have været af deres egen Familie.

Gladest var dog Herskabsfruen, som havde givet ham Eventyrbogen, givet ham den lille Sangfugl, den var nu rigtignok død, død af Skrækken, men den havde været ligesom Midlet til hans Helbredelse, og Bogen havde været ham og Forældrene til Vækkelse; den havde han endnu, den vilde han gjemme og læse, om han blev nok saa gammel. Nu kunde han ogsaa være dem hjemme til Gavn. Han vilde lære et Haandværk, helst blive Bogbinder, »thi,« sagde han, »saa kan jeg faae alle nye Bøger at læse!«

Ud paa Eftermiddagen kaldte Herskabsfruen begge Forældrene op til sig. Hun og hendes Huusbond havde talt sammen om *Hans*; han var en from og flink Dreng, havde Læselyst og Nemme. Vor Herre er altid for en god Sag.

Den Aften kom Forældrene rigtig glade hjem fra Gaarden, især *Kirsten*, men Ugedag efter græd hun, for da reiste lille *Hans*; han var kommen i gode Klæder; han var en god Dreng; men nu skulde han over det salte Vand, langt bort, sættes i Skole, en latinsk, og der vilde gaae mange Aar, før de saae ham igjen.

Eventyrbogen fik han ikke med, den vilde Forældrene

*
- 212

beholde til Minde. Og Fader læste tidt i den, men aldrig uden de to Historier, for dem kjendte han.

Og de fik Breve fra *Hans*, det ene gladere end det andet. Han var hos rare Mennesker, i gode Kaar; og allerfornøieligst var det at gaae i Skole; der var saa Meget at lære og vide; han ønskede nu bare at blive hundrede Aar og saa en Gang Skoleholder.

»Om vi skulle opleve det!« sagde Forældrene, og de trykkede hinanden i Hænderne, som ved Altergang.

»Hvad der dog er hændet *Hans*!« sagde *Ole*. »Vor Herre tænker ogsaa paa Fattigmands Barn! just med Krøblingen skulde det vise sig! er det ikke som om *Hans* kunde læse det op for os ud af Eventyrbogen!«

213

Tante Tandpine.

Hvorfra vi har Historien? -

- Vil Du vide det?

Vi har den fra Fjerdingen, den med de gamle Papirer i.

Mangen god og sjelden Bog er gaaet i Spekhøkeren og Urtekræmmeren, ikke som Læsning, men som Nødvendigheds Artikel. De maae have Papir til Kræmmerhnus for Stivelse og Kaffebonner, Papir om Spegesild, Smør og Ost. Skrevne Sager ere ogsaa brugelige.

Tidt gaaer i Bøtte, hvad der ikke skulde gaae i Bøtte.

Jeg kjender en Urtekræmmerdreng, Søn af en Spekhøker; han er gaaet tilveirs fra Kjeldereren til Stue-

Boutiken; et Menneske med stor Læsning, Kræmmerhuus-Læsning, baade den trykte og den skrevne. Han har en interessant Samling, og i den flere vigtige Aetstykker fra Een og Anden altfor beskæftiget tankespredt Embedsmands Papirskurv; eet og andet fortroligt Brev fra Veninde til Veninde: Scandale-Meddelelser, som ikke maatte gaae videre, ikke omtales af noget Menneske. Han er en levende Redningsanstalt for en ikke ringe Deel af Literaturen og har i den et stort Omraade, han har Forældrenes og Principalens Bod og har der reddet mangen Bog eller Blade af en Bog, der nok kunde fortjene at læses to Gange.

Han har viist mig sin Samling trykte og skrevne Sager fra Bøtten, rigest fra Spekhøkerens. Der laae et Par Blade af en
* * * * * 214

større Skriversbog; den særdeles smukke og tydelige Haandskrift tildrog sig strax min Opmærksomhed.

»Det har Studenten skrevet!« sagde han, »Studenten, som boede her ligeoverfor og døde for en Maaned siden. Han har lidt svært af Tandpine, seer man. Det er ganske morsomt at læse! Her er kun lidt endnu af det Skrevne, det var en heel Bog og lidt til, mine Forældre gav et halvt Pund grøn Sæbe for det til Studentens Vertinde. Her er, hvad jeg fik holdt tilbage.«

Jeg laante det, jeg læste det og nu meddeler jeg det.

Overskriften var:

Tante Tandpine. I.

- Tante gav mig Slik-Sødt, da jeg var Lille. Mine Tænder holdt det ud, bleve ikke fordærvede; nu er jeg bleven ældre, bleven Student; hun forkjæler mig endnu med Sødt, siger at jeg er Digter.

Jeg har i mig Noget af Poeten, men ikke nok. Tidt naar jeg gaaer i Byens Gader synes det mig, som gaaer jeg i et stort Bibliothek; Husene ere Bogreoler, hver Etage en Hylde med Bøger. Der staaer en Hverdagshistorie, der en god gammel Komædie, videnskabelige Værker i alle Fag, her Smuds-Literatur og god Læsning. Jeg kan phantasere og philosophere over alt det Bogværk.

Der er Noget i mig af Poeten, men ikke nok. Mange Mennesker have vist ligesaa Meget i sig deraf som jeg, og bære dog ikke Skilt eller Halsbaand med Navnet *Poet*.

Der er givet dem og mig en Gudsgave, en Velsignelse, stor nok for En selv, men altfor lille til at stykkes ud igjen til Andre. Den kommer som en Solstraale, fylder Sjæl og Tanke; den kommer som en Blomsterduft, som en Melodi man kjender og husker dog ikke hvorfra.

Forleden Aften, jeg sad i min Stue, trængte til Læsning, havde ingen Bog, intet Blad, faldt i det Samme et Blad, friskt og grønt, fra Lindetræet. Luftningen bar det ind af Vinduet til mig.

Jeg betragtede de mange forgrenede Aarer; et lille Kryb bevægede sig hen over disse, som vilde det gjøre et grundigt Studium af Bladet. Da maatte jeg tænke paa
*
- 215

Menneske-Viisdom; vi kravle ogsaa om paa Bladet, kjende kun det, og saa holde vi strax Foredrag over det hele store Træ, Boden, Stammen og Kronen; det store Træ: Gud, Verden og Udødelighed, og kjende af det Hele, kun et lille Blad!

Som jeg sad der, fik jeg Besøg af Tante *Mille*.

Jeg viste hende Bladet med Krybet, sagde hende mine Tanker derved, og hendes Øine lyste.

»Du er Digter!« sagde hun, »maaskee den største vi har! skulde jeg opleve det, saa gaaer jeg gjerne i min Grav. Du har altid, lige fra Brygger *Rasmussens* Begravelse, forbauset mig ved din mægtige Phantasi!«

Det sagde Tante *Mille* og kyssede mig.

Hvem var Tante *Mille* og hvem var Brygger *Rasmussen*?

II.

Moders Tante blev af os Børn kaldt Tante, vi havde intet andet Navn til hende.

Hun gav os Syltetøi og Sukker, uagtet det var en stor Fortræd for vore Tænder, men hun var svag ligeoverfor de søde Børn, sagde hun. Det var jo grusomt at negle dem den Smule Sødt, som de holde saa meget af.

Og derfor holdt vi saa meget af Tante.

Hun var gammel Frøken, saa langt jeg kan huske tilbage, altid gammel! Hun stod stille i Alderen.

I tidligere Aar led hun meget af Tandpine og talte altid derom, og saa var det, hendes Ven, Brygger *Rasmussen*, var vittig og kaldte hende *Tante Tandpine*.

Han bryggede ikke i de sidste Aar, levede af sine Rentepenge, kom tidt til Tante og var ældre end hun. Han havde slet ingen Tænder, kun nogle sorte Stumper.

Som Lille havde han spiist for meget Sukker, sagde han til os Børn, og saa kom man til at see saaledes ud.

Tante havde vist aldrig i sin Barndom spiist Sukker; hun havde de deiligste hvide Tænder.

Hun sparede ogsaa paa dem, sov ikke med dem om Natten! sagde Brygger *Rasmussen*.

Det var nu at være ond, vidste vi Børn, men Tante sagde, han meente ikke Noget med det.

En Formiddag ved Frokosten, fortalte hun en fæl Drøm, hun havde om Natten: at een af hendes Tænder var falden ud.

*
– 216

»Det betyder,« sagde hun, »at jeg mister en sand Ven eller Veninde!«

»Var det en falsk Tand!« sagde Bryggeren og smaaloe, »saa kan det kun betyde at De mister en falsk Ven!«

»De er en uhøflig gammel Herre!« sagde Tante vred, som jeg aldrig har seet hende før eller siden.

Senere sagde hun, at det kun var Dril af hendes gamle Ven; han var det ædleste Menneske paa Jorden, og naar han engang døde, blev han til en lille Guds Engel i Himlen!

Jeg tænkte meget over den Forvandling og om jeg vilde være istand til at kjende ham i den nye Skikkelse.

Da Tante var ung og han ogsaa ung, friede han til hende. Hun betænkte sig for længe, blev siddende, blev altfor længe siddende, blev altid gammel Frøken, men altid trofast Veninde.

Og saa døde Brygger *Rasmussen*.

Han blev kjørt til Graven i den dyreste Liigvogn og havde stort Følge, Folk med Ordener og i Uniform.

Tante stod sørgeklædt ved Vinduet med alle os Børn, paa den lille Broder nær, som Storken havde bragt for en Uge siden.

Nu var Liigvognen og Følget forbi, Gaden tom, Tante vilde gaae, men det vilde jeg ikke, jeg ventede paa Englen, Brygger *Rasmussen*; han var jo nu bleven et lille vinget Guds Barn, og maatte vise sig.

»Tante!« sagde jeg. »Troer Du ikke, at han kommer nu! eller at naar Storken igjen bringer os en lille Broder, han da bringer os Englen *Rasmussen*.«

Tante blev aldeles overvældet af min Phantasi, og sagde: »Det Barn bliver en stor Digter!« og det gjentog hun i hele min Skolegang, ja efter min Gonfirmation og nu ind i Studenter-Aarene.

Hun var og er mig den meest deeltagende Veninde, baade i Digter-Pine og i Tandpine. Jeg har jo Anfald af begge to.

»Skriv bare alle dine Tanker ned,« sagde hun, »og put dem i Bordskuffen; det gjorde *Jean Paul*; han blev en stor Digter, som jeg rigtignok ikke holder af, han spænder ikke! Du maa spænde! og Du vil spænde!«

Natten efter den Tale laae jeg i Længsel og Vaande, i Trang og Lyst til at blive den store Digter, Tante saae og fornam i mig; jeg laae i Digter-Pine! men der er en værre Pine:

*
- 217

Tandpine; den masede og qvasede mig, jeg blev en krympende Orm, med Krydderpose og spansk Flue.

»Det kjender jeg!« sagde Tante.

Der var et Sorgens Smiil om hendes Mund; hendes Tænder skinnede saa hvide.

* * *

Men jeg maa begynde et nyt Afsnit i min og Tantes Historie.

III.

Jeg var flyttet ind i en ny Huusleilighed og havde boet der en Maaned. Herom talte jeg med Tante.

»Jeg boer hos en stille Familie; den tænker ikke paa mig, selv om jeg ringer tre Gange. Forresten er det et sandt Spectakel-Huus med Lyd og Larm af Veir og Vind og Mennesker. Jeg boer lige over Porten; hver Vogn, som kjører ud eller ind, faaer Skilderierne paa Væggen til at bevæge sig. Porten smælder og rusker i Huset, som var det en Jordrystelse. Ligger jeg i Sengen, gaae Studene gennem alle mine Lemmer; men det skal være nervestyrkende. Blæser det, og blæse gjør det altid her til Lands, saa dingle de lange Vindues-Kramper udenfor frem og tilbage og slaae mod Muren. Naboens Portklokke til Gaarden ringer ved hvert Vindstød.

Vore Huusbeboere komme klatviis hjem, sildigt paa Aftenen, heelt ud paa Natten; den Logerende, lige over mig, som om Dagen giver Timer i Basunblæsen, kommer senest hjem og lægger sig ikke, før han tørst har gaaet en lille Midnatstour, med tunge Trin og jernbeslaaede Støvler.

Dobbelte Vinduer er der ikke, men der er en knækket Rude, den har Vertinden klistret Papir over, Vinden blæser alligevel ind gennem Sprækken og frembringer en Lyd som af en summende Bremse. Det er Sovemusik. Falder jeg saa endelig i Søvn, da bliver jeg snart vækket af Hanegal. - Hane og Høne melde fra Hønse-Aflukket hos Kjeldermanden, at det vil snart blive Morgen. De smaa Norbakker, de have ikke Stald, de ere tøirede i Sandhullet under Trappen, sparke mod Døren og Panelet for at røre sig.

Dagen dæmrrer; Portneren, som med Familie sover paa Qvisten, buldrer ned ad Trappen; Trætøflerne klapper, Porten smælder, Huset ryster, og er det overstaaet, begynder den

*
- 218

Logerende oven over at øve sig i Gymnastik, løfter i hver Haand en tung Jernkugle, som han ikke kan holde paa; den falder og falder igjen, medens paa samme Tid Husets Ungdom, som skal i Skole, kommer styrtende skrigende. Jeg gaaer til Vinduet, aabner det for at faae frisk Luft, og det er vederqvægende, naar jeg kan faae den, og ikke Jomfruen i Baghuset vasker Handsker i Pletvand, det er hendes Levebrød. Forresten er det et rart Huus og jeg boer hos en stille Familie.«

Det var det Referat, jeg gav Tante om min Huusleilighed; jeg gav det livligere, det mundtlige Foredrag har friskere Ord-Lyd end det skrevne.

»Du er Digter!« raabte Tante. »Skriv bare din Tale op, saa er Du ligesaa god som *Dickens*! ja mig interesserer Du nu meget meer! Du maler, naar Du taler! Du beskriver dit Huus, saa man seer det! Det gyser i En! - Digt videre! Læg noget Levende ind i det, Mennesker, yndige Mennesker, helst ulykkelige!«

Huset skrev jeg virkelig ned, som det staaer med Lyd og Lyder, men kun med mig selv, uden Handling. Den kom senere!

IV.

Der var ved Vintertid, ud paa Aftenen, efter Komædie-Tid, et frygteligt Veir, Sneestorm, saa at man næsten ikke kunde trænge sig frem.

Tante var i Theatret og jeg var der for at følge hende hjem, men man havde Besvær med at gaae selv, end sige følge Andre. Hyrevognene vare alle tagne i Beslag; Tante boede langt ude i Byen, min Bolig var derimod tæt ved Theatret, havde det ikke været Tilfældet, maatte vi have staaet i Skilderhuus indtil videre.

Vi stavrede frem i den dybe Snee, omsuust af de hvirvlende Sneefnokker. Jeg løftede hende, jeg holdt hende, jeg stødte hende frem. Kun to Gange faldt vi, men vi faldt blødt.

Vi naaede min Port, hvor vi rystede os; ogsaa paa Trappen rystede vi os og havde dog endnu Snee nok til at fylde Gulvet med inde i Forstuen.

Vi fik af os Overtøi og Nedertøi, og alt hvad Tøi der kunde kastes. Vertinden laante Tante tørre Strømper og en Morgenkappe; det var nødvendigt, sagde Vertinden og tilføiede, som sandt var, at Tante umuligt kunde komme hjem denne Nat, bad hende tage til Takke med hendes Dagligstue; der vilde

* 219

hun rede Seng paa Sophaen foran den altid aflaaede Dør ind til mig.

Og det skete.

Ilden brændte i min Kakkellovn, Theemaskinen kom paa Bordet, der blev hyggeligt i den lille Stue, om ikke saa hyggeligt som hos Tante, hvor der ved Vintertid er tykke Gardiner for Døren, tykke Gardiner for Vinduerne, dobbelte Gulvtæpper med tre Lag tykt Papir under; man sidder der som i en veltilproppet Flaske med varm Luft; dog som sagt, der blev ogsaa hyggeligt hjemme hos mig; Vinden susede udenfor.

Tante talte og fortalte; Ungdomstid kom igjen, Bryggeren kom igjen, gamle Minder.

Hun kunde huske, jeg fik den første Tand og Familieglæden herover.

Den første Tand! Uskylds Tand, skinnende som en lille hvid Melkedraabe, Melketanden.

Der kom een, der kom flere, et heelt Geled, Side om Side, oven og neden, de deiligste Barnetænder, og dog kun Fortropperne, ikke de rigtige, som skulde vare ved for hele Livet.

Ogsaa de kom og Viisdoms Tænderne med, Fløimænd i Rækken, fødte under Pine og stor Besvær.

De gaae igjen, hver en eneste! de gaae før Tjenestetiden er omme, selv den sidste Tand gaaer, og det er ingen Festdag, det er en Veemodsdag.

Saa er man gammel, selv om Humeuret er ungt.

Slig Tanke og Tale er ikke fornøielig og dog kom vi til at tale om alt Dette, vi kom tilbage i Barndomsaarene, talte og talte, Klokkeren blev tolv før Tante gik til Bo i Stuen tæt ved.

»God Nat, mit søde Barn!« raabte hun, »nu sover jeg, som om jeg laae i min egen Dragkiste!«

Og hun var til Ro; men Ro blev der ikke hverken i Huset eller udenfor. Stormen ruskede i Vinduerne, slog med de lange, dinglende Jernkramper, ringede med Naboens Dør-Klokke i Baggaarden. Den Logerende ovenpaa var kommen hjem. Han gik endnu en lille Nattetour op og ned; smed Støvlerne, gik saa til Sengs og til Hvile, men han snorker saa man med gode Øren kan høre det gjennem Loftet.

Jeg fandt ikke Hvile, jeg kom ikke til Ro; Veiret lagde sig heller ikke til Ro; det var umaneerligt livligt. Blæsten susede og sang paa sin Maade, mine Tænder begyndte ogsaa at blive livlige, de susede og sang paa deres Maade. De sloge an til stor Tandpine.

220

Det trak fra Vinduet. Maanen skinnede ind paa Gulvet. Lysningen kom og gik, som Skyerne kom og gik i Stormveiret. Der var en Uro i Skygge og Lys, men tilsidst saae Skyggen paa Gulvet ud som Noget, jeg saae paa dette Bevægelige og fornem en iisnende kold Blæst.

Paa Gulvet sad en Skikkelse, tynd og lang, som naar et Barn tegner med Griffel paa Tavlen Noget, der skal ligne et Menneske, en eneste tynd Streg er Legemet; en Streg og een til ere Armene; Benene ere ogsaa

hver kun en Streg, Hovedet en Manglekant.

Snart blev Skikkelsen tydeligere, den fik et Slags Kjoletøi, meget tyndt, meget fiint, men det viste, at den hørte til Hunkønnet.

Jeg hørte en Summen. Var det hende eller Vinden, der surrede som Bremse i Rudesprækken.

Nei, det var hende selv, Fru Tandpine! hendes Forfærdelighed *Satania infernalis*, Gud frie og bevare os fra hendes Besøg.

»Her er godt at være!« summede hun; »her er godt Qvarteer! sumpet Grund, Mosegrund. Her have Myggene summet med Gift i Braadden, nu har jeg Braadden. Den maa hvæsses paa Mennesketænder. De skinne saa hvide paa ham her i Sengen. De have trodset Sødt og Suurt, Hedt og Koldt, Nøddeskal og Blommesteen! men jeg skal rokke dem, blokke dem, gjøde Roden med Trækvind, give dem fodkoldt!«

Det var en forfærdelig Tale, en forfærdelig Gjest.

»Naa, saa Du er Digter!« sagde hun, »ja jeg skal digte Dig op i alle Pinens Versemaal! jeg skal give Dig Jern og Staal i Kroppen, faae Traad i alle dine Nervetraade!«

Det var som gik der en gloende Syl ind i Kindbenet; jeg vred og vendte mig.

»Et udmærket Tandværk!« sagde hun, »et Orgel at spille paa. Mundharpe-Concert, storartet, med Pauker og Trompeter, Fløite *piccolo*, Basun i Viisdomstanden. Stor Poet, stor Musik!«

Jo hun spillede op og forfærdelig saae hun ud, selv om man ikke saae mere af hende end Haanden, den skyggegraa, iiskolde Haand, med de lange syletynde Fingre; hver af dem var et Piinsels-Redskab: Tommeltot og Slikkepot havde Knivtang og Skrue, Langemand endte i en spids Syl, Guldbrand var Vridbor og Lillefinger Sprøite med Myggegift.

»Jeg skal lære Dig Versemaal!« sagde hun. »Stor Digter skal have stor Tandpine, lille Digter lille Tandpine!«

*
- 221

»O lad mig være lille!« bad jeg. »Lad mig slet ikke være! og jeg er ikke Poet, jeg har kun Anfald af at digte, Anfald, som af Tandpine! far hen! far hen!«

»Erkjender Du da, at jeg er mægtigere end Poesien, Philosophien, Mathematiken og hele Musiken!« sagde hun. »Mægtigere end alle disse afmalede og i Marmor hugne Fornemmelser! jeg er ældre end dem Allesammen. Jeg blev født tæt ved Paradisets Have, udenfor, hvor Vinden blæste og de vaade Paddehatte groede. Jeg fik *Eva* til at klæde sig paa i det kolde Veir, og *Adam* med. Du kan troe, der var Kraft i den første Tandpine!«

»Jeg troer Alt!« sagde jeg. »Far hen! far hen!«

»Ja, vil Du opgive at være Digter, aldrig sætte Vers paa Papir, Tavle eller noget Slags Skrivemateriale, saa skal jeg slippe Dig, men jeg kommer igjen, digter Du!«

»Jeg sværger!« sagde jeg. »Lad mig bare aldrig see eller fornemme Dig mere!«

»See mig skal Du, men i en fyldigere, en Dig kjærere Skikkelse, end jeg er det nu! Du skal see mig som Tante *Mille*; og jeg vil sige: Digt, min søde Dreng! Du er en stor Digter, den største maaskee vi har! men troer Du mig, og begynder at digte, saa sætter jeg dine Vers i Musik, spiller dem paa din Mundharpe! Du søde Barn! - Husk paa mig, naar Du seer Tante *Mille*!«

Saa forsvandt hun.

Jeg fik til Afsked ligesom et gloende Sylestik op i Kjæbebenet; men det dulmede snart, jeg ligesom gled paa det bløde Vand, saae de hvide Aakander med de grønne brede Blade bøje sig, sænke sig ned under mig, visne, løse sig op, og jeg sank med dem, løsnedes i Fred og Hvile - -

- »Døe, smelte hen som Sneen!« sang og klang det i Vandet, »dunste hen i Skyen, fare hen som Skyen! - -«

Ned til mig gennem Vandet skinnede store, lysende Navne, Indskrifter paa vaiende Seiers-Faner, Udødeligheds Patentet - skrevet paa Døgnfluens Vinge.

Søvnen var dyb, Søvn uden Drømme. Jeg hørte ikke den susende Vind, den smældende Port, Naboens ringende Portklokke, eller den Logerendes svære Gymnastik.

Lyksalighed!

Da kom der et Stormkast, saa at den aflaaede Dør ind til
*
— 222

Tante sprang op. Tante sprang op, kom i Skoene, kom i Klæderne, kom ind til mig.

Jeg sov som en Guds Engel, sagde hun, og nænte ikke at vække mig.

Jeg vaagnede af mig selv, slog Øinene op, havde reent glemt, at Tante var her i Huset, men snart huskede jeg det, huskede mit Tandpine-Syn. Drøm og Virkelighed gik over i hinanden.

»Du har vel ikke skrevet Noget iaftes, efter at vi sagde hinanden Godnat?« spurgte hun. »Gid at Du havde! Du er min Digter, og det bliver Du!«

Jeg syntes at hun smilede saa lumskelig. Jeg vidste ikke om det var den skikkelige Tante *Mille*, som elskede mig, eller den Forfærdelige, jeg i Nat havde givet Løfte. »Har Du digtet, søde Barn!« »Nei, nei!« raabte jeg. »Du er jo Tante *Mille*,« »Hvem anden!« sagde hun. Og det var Tante *Mille*. Hun kyssede mig, kom i Droske og kjørte hjem. Jeg nedskrev, hvad her staaer skrevet. Det er ikke paa Vers og det skal aldrig blive trykt - -.

Ja her holdt Manuskriptet op.

Min unge Ven, den vordende Urtekræmmersvend, kunde ikke opdrive det Manglende, det var gaaet ud i Verden, som Papir om Spegesild, Smør og grøn Sæbe; det havde opfyldt sin Bestemmelse.

Bryggeren er død, Tante er død, Studenten er død, ham fra hvem Tankegnisterne gik i Bøtten.

Alt gaaer i Bøtten.

Det er Enden paa Historien, - Historien om *Tante Tandpine*.

*
—